Iar tot poporul a răspuns şi a zis: Sângele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri!

Matei 27; 25

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

Anul III,
Nr. 4/28
aprilie
1993
16 pagini - 60 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE DEMOCRAT CREŞTINĂ

BUCURIA ÎNVIERII

Vasile A. Marian

"Învierea Domnului este speranţa noastră, Înălţarea Domnului este gloria noastră", ne învaţă Fericitul Augustin. Aceasta este esenţa însăşi a creştinismului: **nădejdea slavei ce va să vie**. Hristos **pătimeşte, moare, învie şi se înalţă**. Dar aceste trepte ale jertfei răscumpărătoare nu privesc doar persoana divino-umană a lui Iisus Hristos, ci destinul obştesc al Omului Restaurat. Ele nu reprezintă doar o performanţă personală cu valoare de model istoric (**imitatio Christi**), ci temeiul şi garanţia dumnezeiască a **mîntuirii** noastre. Iisus dă chip veşnic "Noului Adam", nu în mod simbolic, ci în mod **real**: "Dar acum Hristos a înviat din morţi, fiind începătură a învierii celor adormiţi. Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om şi învierea morţilor. Căci, precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia" (I CORINTENI, 15, 20-22). Prin Iisus Hristos omul este re-creat în chip tainic în însăşi fiinţa lui. De aceea suntem chemaţi (dar nu constrînşi!) **să fim una întru Hristos**, centrul mistic al înnoirii şi plinătăţii noastre.

Omul a fost făcut "după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu".Noi, creştinii, nu avem termen absolut de raportare existenţială în lumea aceasta, ci dincolo de ea. De aceea nu sîntem chemaţi să ne **în-lumim** (cum pare să creadă rătăcita conştiinţă modernă), ci să ne **în-dumnezeim**. Îndumnezeirea (**theosis**) nu trebuie însă înţeleasă în mod primitiv-panteist, ca în Orientul păgîn, unde fiinţa intimă a omului este considerată identică cu fiinţa divină. Nu poate fi identitate de fiinţă între Creator şi creaţia Sa. Noi nu sîntem ipostasuri personale ale fiinţei dumnezeieşti unice, precum Fiul, ci făpturi exterioare acesteia. Dar ne este dată **în-fierea prin har**, putinţa **participării** la misterul vieţii divine. "Dumnezeu S-a făcut om — spune Sf. Athanasie cel Mare — pentru ca şi omul să se facă Dumnezeu". Dar **nu Dumnezeu după fire**, ci **Dumnezeu după har**.

Xilogravură de Schäufelein din 1507

În acest proces de "îndumnezeire" (mai exact: înduhovnicire) omul conlucrează cu Dumnezeu, cu Duhul Sfînt care revarsă în lume "har peste har". Omul este chemat să activeze mistic pentru propria sa desăvîrşire. "Chipul" este ceva **dat** prin creaţie (şi reiterat prin naştere); vrea sau nu vrea, omul îl poartă în el, ca pe un temei al posibilei "asemănări". Finalitatea ultimă a "chipului", "asemănarea" este ceva de ordin **potenţial**, în care este implicată direct **libertatea** fiinţei omeneşti. Dumnezeu, spun şi repetă Sfinţii Părinţi, l-a creat pe om fără voia acestuia (căci nu-i putea iscodi voia mai înainte de a-l crea), dar de mîntuit nu-l mîntuieşte fără voie (căci, odată creat, omul poate şi trebuie să-şi exprime, ca fiinţă liberă, voia sa). Omul este liber să se mişte între plinătate şi aneantizare, între mîntuire şi pierzanie. El are "chipul lui Dumnezeu" ca temei al posibilei "asemănări". Dar **nu este obligat** la "asemănarea cu Dumnezeu". În dogmatica creştină se afirmă curent: omul,avînd "chipul", **este chemat să-şi lucreze "asemănarea"**, în mod liber şi nelimitat ("Fiţi desăvîrşiţi — ne îndeamnă Hristos — precum Tatăl vostru din ceruri desăvîrşit este!").

În termenii cei mai generali, "chipul lui Dumnezeu" ţine de plămada noastră spirituală, de raţionalitatea fiinţei omeneşti. De aceea mulţi teologi au identificat "chipul lui Dumnezeu" în om cu **mintea** acestuia. În ce priveşte "asemănarea cu Dumnezeu", ea ţine de putinţa noastră de a iubi, de ceea ce numim îndeobşte **inima** omului. În măsura în care iubim ne asemănăm cu Tatăl ceresc, căci "Dumnezeu este Iubire" (I IOAN, 4, 8). Şi tot acelaşi ne încredinţează: "Dumnezeu este iubire şi cel ce rămîne în iubire rămîne în Dumnezeu şi Dumnezeu rămîne întru el" (I IOAN, 4, 16).

(continuare în pagina 2)

Europa moare la Sarajevo pag. 6, 7

Evreii în România pag. 11

România năucită pag. 12, 13

SPIRITUL VIU AL DREPTEI

În fosta societate românească (grevată mai mult de povara complicităţii decât de "teroarea" în numele căreia se ticluiesc astăzi arhivele "disidenţei") imaginea Occidentului era pură şi simplă. Să ne amintim: propoziţiile de tipul – "cutare a rămas ***dincolo***" *– transformau realitatea din spatele cortinei de fier într-un teritoriu mitic. Un adverb de loc conota astfel transcendenţa unui teritoriu paradisiac. La aeroport, fericitul care izbutea să treacă de porţi, către zona de îmbarcare, căpăta, pentru cei rămaşi îndărătul unui geam nespălat, statura unui erou şi prestigiul unui iniţiat. Pe temeiul acestui orizont de aşteptare, cei plecaţi şi cei rămaşi pecetluiau un pact iluzoriu definitiv. Exilatul expedia la vatră semnale eliptice şi primea în schimb rezumate nostalgice, perfect paralele cu adevărul cotidian. Nici o minciună nu era de prisos pentru a salva mitul occidental. Cel aflat "înăuntru" îşi păstra astfel nădejdea unei "alte lumi" (idealmente normale) în vreme ce insul rătăcit "dincolo" căuta să-şi justifice, pentru a nu înnebuni, propriile opţiuni. Emigraţia devenise în fond interstiţiul unor fundături simetrice.*

Nu se poate nega faptul că mitologizarea Occidentului a contribuit la eroziunea infernului comunist. Orice credinţă – fie ea profană ca expresie şi conţinut – eliberează o energie care poate primi, la o adică, semnificaţii contestatare active sau pasive. Cu toate acestea, idolatria respectivă – fondată pe o himeră legitimantă – a avut de la început până la sfârşit un revers funest, despre care nu se vorbeşte îndeajuns.

Mulţi dintre bunicii noştri au murit "aşteptându-i pe Americani". Descendenţii lor au preluat diverse mode şi modéle apusene, convinşi că mimetismul este un act de bravură. Dar orbirea cea mai gravă s-a produs în sânul intelectualităţii anilor '70, care a îmbrăţişat – inconştient – teoria convergenţei sistemelor. Majoritatea volumelor apărute la noi în colecţia "Studii" (şi care au "format" ***inteligenţia*** *optzecistă) erau scrise de autori occidentali marxişti sau marxizanţi. În acest fel, stânga europeană a pătruns în România pentru a pregăti, cu două decenii înainte, cadrul mental al evoluţiilor post-gorbacioviene. Iată una din explicaţiile faptului că la ora actuală o droaie de tineri intelectuali români îşi trăiesc dezinvolt (şi uneori agresiv) entuziasmul stângist. Trebuie să recunoaştem că fenomenul este cu totul grotesc în raport cu suferinţele pe care comunismul –acest corolar al doctrinelor de stânga – le-a adus poporului nostru.Să-l vedem, totuşi, un pic mai îndeaproape.*

În principiu, stângismul politic este etatist, egalitarist, progresist, pozitivist şi ateu. Caracterul utopic al unei asemenea viziuni nu mai trebuie, cred, demonstrat. Mă îndoiesc, pe de altă parte, că tinerii noştri stângişti nu s-au săturat (în realitate) de preeminenţa abuzivă a Statului, de aplatizarea ierarhiilor valorice, de masacrele operate în numele progresului social, de supremaţia stearpă a experimentului "ştiinţific" şi de ineptia pustiitoare a materialismului dialectic. Şi atunci? Atunci stângismul acesta anacronic şi scandalos trebuie pus pe seama inerţiei, dar nu inerţia comunismului sovietic, ci aceea a marxismului "subţire" de tip occidental. Acum zece ani, un tânăr intelectual se credea absolvit de vina aderării sale la PCR dacă avea pe masă textele lui Garaudy sau Barthes. Astăzi, acelaşi ins crede că poate scăpa de aerul provincial pe care izolarea i l-a impus, dacă îl citează pe...Bernard Henri-Lévy!

După cum se vede, dacă mitologizarea Occidentului a precipitat (parţial) prăbuşirea comunismului, tot ea a reuşit să asigure – la capătul celălalt al tunelului – supravieţuirea ideologiilor stângiste. Oportuniştii noştri întârziaţi ignoră însă – datorită ochelarilor idealizanţi prin care zăresc realitatea culturală apuseană – nişte evoluţii care nu mai pot fi neglijate. Mă refer mai ales la evidenţa că decăderea lagărului comunist şi deprecierea marxismului occidental sunt evenimente sincronice, dar nu neapărat intercauzale: nu comunismul estic a pierit pentru că ***establishment****-ul maoist de la Paris s-a dezarticulat, ci invers. Dacă Sartre nu mai e nici măcar răsfoit, sau dacă "revoluţionarul" Costa-Gavras scoate acum un film ("Mica Apocalipsă") în care îşi deplânge tinereţea (etimologic vorbind) "sinistră", lucrul se datorează unor realităţi istorice pe care nici o impostură morală nu le mai putea îmbrobodi. Ar trebui ca junii stângişti de la noi să vadă coada intelectualilor occidentali în faţa oficiului de spălat conştiinţele. În anii '70, pe când genialul Alexandru Soljeniţîn era etichetat drept "reacţionar", Philippe Sollers – personaj de "Larousse" – publica un iresponsabil elogiu consacrat lui... V.I. Lenin. Astăzi, domnia-sa le vorbeşte studenţilor (nimeni nu îi refuză o atare competenţă!) despre* ***Imaginarul scatologic*** *în literatură... Exemplele de această speţă sunt prea numeroase pentru a putea fi epuizate, dar dincolo de ele, un lucru e cert: vremea "revoluţionarilor în Bugatti"(inaugurată de Maiakovski şi încheiată cu reprezentanţii aşa numitei "gauche-caviar") a trecut fără drept de apel.*

Lăsând deoparte întrebarea "cum se (mai) poate întruchipa o stângă post-comunistă?" (e ca şi cum te-ai întreba, cu Montesquieu, "cum se poate să fii persan?"), e limpede că noua generaţie din România trebuie ferită de perversiunea gândirii socializante nu atât printr-o campanie excitată, cât printr-o chemare la ordinea bunului simţ. Pentru ca acest proces să fie viabil trebuie să decomplexăm, mai exact să de-satanizăm gândirea de dreapta, adică acea viziune a lumii în care Dumnezeu, responsabilitatea istorică a elitelor şi drepturile (reale, nu presupuse) ale persoanei umane ca icoană divină capătă rostul pe care îl merită. În prezenţa atâtor discursuri dizolvante, necesitatea de a recupera, a pune în discuţie şi a valoriza patrimoniului spiritual al unei drepte autentice devine imperioasă. Pentru că dreapta nu este – aşa cum vor să se creadă adversarii ei – un integrism oarecare. În toată experienţa religioasă a umanităţii, dreapta simbolizează stilul eficient, atitudinea corectă, morala consecventă, spiritul de jertfă şi cavalerismul inimii. După Înălţare, Mântuitorul şade "de-a dreapta Tatălui", adică la locul ce i se cuvine Cuvântului "prin care toate s-au făcut". Arhitectura Ierusalimului de sus are şi ea, unghiuri drepte. În perspectiva acestui model ceresc, dreapta este căpătâiul auroral al faptelor bineplăcute lui Dumnezeu. Aşa trebuie să gândim spiritul unei politici de dreapta, adică duhul unei implicări decisive în destinul cetăţilor noastre.

Să nu uităm un lucru: a fi de dreapta nu înseamnă deloc a uri Occidentul şi asta din cel puţin două raţiuni. În primul rând, Occidentul a produs o pleiadă de gânditori de dreapta care, de la Părinţii Bisericii Latine până la Josèphe de Maistre sau René Guénon, au înţeles cum se cuvine (adică în adânc şi în secret) destinul omenirii apusene. Cei care l-au asimilat pe Pseudo-Dionisie Areopagitul, cei care au construit catedralele, cei care au refuzat ruşinea regicidelor şi cei care au putut lupta – cu arma sau cu gândul – împotriva lăţirii bolşevismului nu locuiau în altă lume decât în cea occidentală. Această amplă respiraţie a dreptei apusene trebuie sădită în cultura noastră de azi şi de mâine. În al doilea rând, "cugetul drept" decurge din creştinism, adică din religia iubirii. Numai detractorii neîmpăcaţi ai dreptei – aceia care se grăbesc să arunce un tezaur neînţeles în ograda psihotic-păgânească a hiterismului – vor să creeze neştiutorilor impresia că a fi la dreapta se reduce la a citi dimineaţa, la prânz şi seara ***Mein Kampf****! Asemenea confuzii trebuie să înceteze,dar nu vor înceta dacă nu vom conferi revenirii noastre la dreapta credinţă (şi la o viaţă politică onestă) un cuprins inteligent, clar şi răzbătător.*

Avantajul gândirii de dreapta nu este unul circumstanţial sau strategic. Evident, dreapta se opune structural colectivismului ateu, dar nu trebuie să devină – Doamne fereşte! – o modă care să "înlocuiască" sau să decontamineze fişa civilă a foştilor comunişti. ***Dreapta autentică este mereu actuală pentru că rădăcinile ei sunt atemporale, iar scopurile ei sunt transistorice****. De aceea o nouă generaţie de dreapta poate începe totul "de la zero", fără sentimentul unor pierderi irecuperabile. Instrumentele intelectuale "evoluează", retoricile devin poate mai subtile, argumentele se sporesc sau se reiau în forme diferite, dar adevărul – adevărul care eliberează demnitatea eshatologică a insului – nu se mişcă de pe orbita lui eternă.*

Un vechi năravi politicianist include "tineretul" pe agenda oricărui partid de stânga. Să ne ferim ca de foc de flatarea găunoasă a tinerimii noastre, oricâtă nădejde (obiectivă) reprezintă ea pentru renaşterea unei Românii creştine. Cinstit vorbind, nu de promisiuni bugetare irealizabile şi de firitiseli electorale duce lipsă noua generaţie – cea care a ieşit cu mâinile goale înaintea Comunistului de omenie. Ceea ce ne lipseşte este o direcţie morală care să nu uniformizeze, putând totodată orienta; un proiect spiritual care să inspire acţiunea politică fără a prescrie reţete, dar mai ales ***un stil de viaţă*** *care să ne rupă de trecutul infect al bolşevismului propulsându-ne simultan către un viitor respirabil. Vom avea oare – măcar acum – răgazul de a umple cu propria noastră fiinţă prăpastia acestor lipsuri? Greu de spus. În orice caz, răspunsul nu poate fi ocolit pe la stânga.*

Andrei Zamfirescu

BUCURIA ÎNVIERII

(urmare din pagina 1)

De aceea şi în centrul Revelaţiei dumnezeieşti stă **porunca cea mare a iubirii**: fie în varianta încă nedesăvîrşită a Legii celei Vechi (în care modelul iubirii este omenesc: dragostea de sine însuşi), fie în expresia desăvîrşită a Legii celei Noi (în care modelul iubirii este dumnezeiesc: dragostea lui Dumnezeu faţă de lume). **Omul este fiinţă creată care se împlineşte prin iubire.**

Prin păcatul strămoşesc fiinţa omului "a căzut" din starea ei originară. Lăsîndu-se **smintit** de ispită, omul şi-a pervertit raţionalitatea; "chipul" dumnezeiesc s-a întunecat în el. Tocmai de aceea a ieşit şi din dreapta "asemănare". El uită că aceasta constă **în comunitatea duhovnicească a smeritei iubiri** şi ajunge să creadă, la sugestia "şarpelui", că ea ar consta în identificarea orgolioasă cu atotputernicia şi atotştiinţa divină ("Dar... în ziua în care veţi mînca din el vi se vor deschide ochii şi **veţi fi ca Dumnezeu**, cunoscînd binele şi răul" – FACEREA, 3, 5). Toată istoria, ca domeniu al omului căzut, stă sub semnul acestei sminteli, al acestui fals înţeles al asemănării, care nu este decît extinderea la scară umană a păcatului luciferic. Omul istoric – în care "chipul" s-a degradat şi "asemănarea" reală s-a abolit – nu este altceva decît **o fiinţă bolnavă de luciferism.** Şi poartă toată răspunderea mistică a acestei **îm-bolnăviri,** ca pe un fruct amar al libertăţii sale rău întrebuinţate.

Dar Dumnezeu, în iubirea Sa, nu-l părăseşte pe om, **ci îi făgăduieşte, îi înlesneşte** şi **îi garantează** mîntuirea (fără a-l sili, fireşte; căci aşa cum în mod liber a păcătuit, tot în mod liber trebuie să se mîntuiască). Prin Iisus Hristos "chipul" stricat se reface în om, căpătîndu-şi limpezimea dintîi. Omul creştin nu este doar moraliceşte ci şi ontologic altul (participînd tainic – prin Botez şi Euharistie – la "umanitatea nouă" a lui Hristos). "Vechiul Adam" se restaurează prin "Noul Adam". Iar toată învăţătura şi pilda lui Hristos înseamnă vădirea dumnezeiască a dreptei asemănări", calea îndumnezeirii omului restaurat ("Eu sînt Calea, Adevărul şi Viaţa"). **A trăi întru Hristos înseamnă a ridica chipul la asemănare, a realiza plinătatea iubirii în plinătatea raţiunii.**

Pe această cale omului i se redeschide veşnicia, porţile Raiului, Împărăţia lui Dumnezeu. Căci dacă moartea este o consecinţă obiectivă a păcatului, abolirea acestuia înseamnă şi abolirea morţii. **Creştinismul este religia Vieţii şi a Învierii.** Viaţa de aici, întrucît o petrecem întru Hristos, nu este "drum spre moarte", ci anticameră a slavei celei veşnice pentru care am fost aduşi în fiinţă. Crucea lui Hristos este taina dumnezeiască a **înnoirii, învierii** şi **înălţării** firii create, în armonioasă comuniune cu absolutul necreat. Iată de ce în Învierea şi Înălţarea lui Hristos, Fericitul Augustin vedea "speranţa" şi "gloria" omului creştin; sau în termeni mai adecvaţi ortodoxiei noastre, "nădejdea" şi "slava" întregii Făpturi. De aceea răstimpul de 40 de zile dintre sărbătoarea Sf. Paşti şi sărbătoarea Înălţării Domnului stă sub semnul supremei Bucurii: "Bucură-te, bucură-te, Noule Ierusalime, căci slava Domnului peste tine a răsărit! Saltă, saltă de-acum şi te bucură, Sioane, iar tu, curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru învierea Celui Născut al tău!".

Cu moartea pre moarte călcând...

NICHIFOR CRAINIC
(1889-1972)

CÂNTECUL POTIRULUI

Când holda tăiată de seceri fu gata,
Bunicul şi tata
Lăsară o chită de spice-n picioare,
Legând-o cucernic cu fir de cicoare;
Iar spicele-n soare sclipeau mătăsos,
Să-nchipuie barba lui Domnu Cristos.

Când pâinea-n cuptor semăna cu arama,
Bunica şi mama,
Scoţând-o sfielnic cu semnele crucii,
Purtau parcă moaşte cinstite şi lucii,
Că pâinea, dând abur cu dulce miros,
Părea că e faţa lui Domnu Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce;
Hrăneşte-mă mană de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine,
Eşti totul în toate şi toate-s prin Tine,
Tu, pâinea de-a pururi a neamului meu.

Din coarda de viţă ce-nfăşură crama,
Bunica şi mama
Mi-au rupt un ciorchine, spunându-i povestea;
Copile, grăiră, broboanele-acestea
Sunt lacrimi de mamă vărsate prinos
La caznele Domnului nostru Cristos

Apoi, când culesul de struguri fu gata,
Bunicul şi tata
În joc de călcâie zdrobind nestemate
Ce lasă ca rana şiroaie-nspumate,
Copile, grăiră, e must sângeros
Din inima Domnului nostru Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce;
Adapă-mă sevă de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine,
Eşti totul în toate şi toate-s prin Tine,
Tu, vinul de-a pururi al neamului meu.

Podgorii bogate şi lanuri mănoase,
Pământul acesta, Iisuse Cristoase,
E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu.
Priveşte-te-n vie şi vezi-te-n grâne
Şi sângeră-n struguri şi frânge-te-n pâine,
Tu, viaţa de-a pururi a neamului meu.

(Această poezie a fost creată în închisoarea comunistă de la Aiud)

VASILE VOICULESCU
(1884-1963)

SPINUL

Şi-acum se plânge spinul că-mpletit
Te-a sângerat cu aspra lui coroană
Fără de voia sa, ci doar silit
De gâzi, în nebunesca lor prigoană.

Dar eu nu-l cert c-a stat să-l împletească,
Ci, când şi-nfipse ramurile-i crunte,
Că nu s-a îndurat să înflorească
Acolo sus, pe chinuita-ţi frunte.

RĂZVAN CODRESCU

MATER DOLOROSA

"La ce ţi-s umezi ochii sfinţi, femeie?
De-L plîngi pe-Acel ce veşniceşte-n cuie,
păcat ar fi în carnea ta şi nu e,
căci nu putea paharul să nu-l beie.
De-L plîngi pe-Acel ce-a cutezat să spuie:
Eli, Eli..., a duhului scînteie
luceşte-n plînsu-ţi şi de-ar fi să steie,
ar plînge piatra-n ziduri şi pe gruie...
Iar dacă-i plîngi pe-acei ce plîng cu tine,
eşti însăţi duh în fecioreşti veşminte
şi slava ta cu Slava Lui se ţine;
atunci eşti Maica nemurilor sfinte
şi din ne-lumea cerurilor vine
Hulub aprins în două Legăminte"...

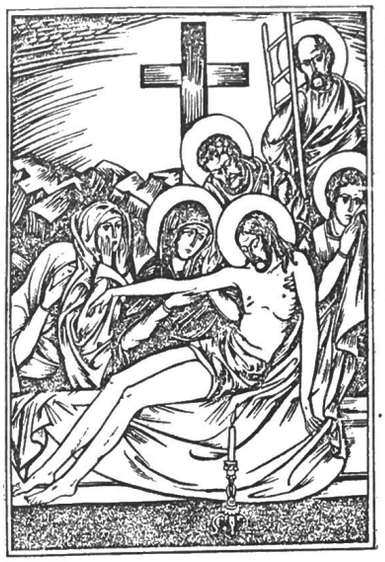

Cu rana Lui noi toţi ne-am vindecat (Isaia 23, 5).

SFÂNTA TEREZA DE JÉSUS
(1515-1582)

[LUI CHRISTOS RĂSTIGNIT]

Nu spre-a afla în ceruri vreo răsplată
îţi dărui, Doamne, casta mea iubire
şi de-mi strunesc năravul după fire,
nu-i spre-a-mbuna gheena-nfricoşată.
Tu singur faci ca inima să-mi bată
de cum îţi văd cumplita răstignire;
domol mă prazi, simţire cu simţire,
când chipul stins pe cruce mi se-arată.
Şi-atâta mă-nfiori cu mila ta
că, Doamne, te-aş iubi şi fără cer
şi fără iad eu tot te-aş asculta;
nimic nu voi iubindu-te aşa,
ci nesperând la toate câte sper,
precum te-ador, la fel te-aş adora.

LOPE DE VEGA

BUNUL PĂSTOR

Păstor ce murmuri doine drăgăstoase
şi mă deştepţi din searbădă visare,
tu, ce-ţi făcuşi toiag din lemnul care
străpunse-ţi poartă braţele vânjoase,
spre mine cată cu priviri miloase;
stăpân să-mi fii şi dascăl te-aş rugare,
căci ţi-oi urma, purtat de râvnă mare,
suavul cânt şi tălpile duioase!
Auzi-mă, păstor jertfit iubirii,
şi nu-mi lua-n seamă droaia de păcate,
că tu primeşti cu drag căinţa firii!
Aşteaptă, deci, să ţi le-nşir pe toate...
Dar tot ce zic când ştiu că pironirii
te-ai dat şi-aştepţi cu răni nevindecate?

(Versiunea românească de Răzvan CODRESCU)

O CANDELĂ DE PAŞTI

Primăvara anului 1950 m-a găsit la Jilava. Poate să pară forţată apropierea cuvintelor Jilava şi primăvară. E greu de acceptat o legătură între suflul de viaţă ce scoate natura din adormire, redând-o bucuriei de a trăi, şi cunoscuta împărăţie subpământeană a torturii şi morţii. Şi totuşi ce limpede şi ce ameţitor contrast înfăţişau, când am putut să le văd, una lângă alta! În anul acela s-a întâmplat să întârzie, apoi a izbucnit mai nerăbdător, mai impetuos, şi nu numai în lumea văzută ci, cu sporită virulenţă, în cea subterană, adesea tăinuită, a sufletului omenesc. Primăvara vine, oricum, la o vreme.

În acel an iarna se prelungise mult. Când am venit la Jilava, la începutul lui martie, afară era încă zăpadă înghеţată. Dar odată cu aprilie, a început să se încălzească. Izolaţi sub pământ, semne de afară aveam puţine. Fereastra celulei era aşezată la aproape doi metri de nivelul pardoselii de ciment şi era vopsită cu excepţia celor două ochiuri aflate imediat sub pervazul de sus, prin ele venindu-ne singura lumină a zilei. Nu puteai să priveşti afară, în curte, decât dacă stăteai în picioare pe priciul de la etaj dar lucrul era foarte riscant căci dacă erai prins era 'mai bine dată nu te-ai fi născut'. Din cameră, uitându-te prin cele două ochiuri care nu erau vopsite se putea vedea un petec de cer şi imediat sub el o fâşie de pământ, partea de sus din taluzul fortului, pe buza căruia stătea, înţepând cerul, gardul de sârmă ghimpată şi un prepeleac cu sentinelă. Pe taluzul foarte abrupt, ca agăţate cu disperare, se aflau câteva tufe de porumbari şi un prun sălbatec subţirel, pipernicit. Noi pândeam primăvara observând cum prin firele de iarbă uscată se ieşea, dând cenuşiului o nuanţă verzuie, iarba cea nouă.

Sosind la Jilava ne-au băgat pe secţia întâi, la camera 5 bis. Acolo ne-a întâmpinat, în calitate de şef de cameră profesorul Bourceanu. Grupul nostru, 26 de tineri, veneam de la Târgşor,închisoarea elevilor. Pentru un profesor de liceu, sosirea unui grup de elevi, dintre care unii nu împliniseră 17 ani, era un eveniment, regăsea ceva din mediul în care trăise, activase. Profesorul s-a străduit să ne facă loc, să-i mute pe cei vechi de pe poziţiile ce le ocupau, să-i înghesuie ca să încăpem şi noi. N-a fost uşor. Discuţii interminabile, oameni cărcotaşi. S-au măsurat de câteva ori locurile, fiecăruia revenindu-i douăzeci şi doi de centimetri de prici. Nu se putea dormi decât pe-o coastă (sau pe cealaltă), după înţelegere, cu întoarcere la comandă.

Cu toate neplăcerile înghesuirii, mutării de pe un loc pe altul, sosirea unui nou grup era totdeauna un lucru care făcea plăcere, era interesant prin cantitatea de noi veşti ce puteau parveni de afară. A trebuit să-i dezamăgim pe vechii locatari ai celulei. Şi la Târgşor fusesem izolaţi. Totuşi, pentru cei din cameră, toţi oameni în vârstă, eram obiect de curiozitate: toţi eram tineri, toţi eram condamnaţi, unii la pedepse grele, toţi senini, împăcaţi cu viaţa. Ne-au întrebat de unde suntem, ce am făcut de am ajuns în închisoare? Când au auzit că făcusem parte din frăţiile de cruce şi că aparţineam diferitelor grupuri F.D.C. din ţară, nu mai conteneau cu mirările, cele mai multe maliţioase. Colonelul Corbu, de jandarmi, având probabil să-i plătească oarecare poliţă lui Bourceanu, lider naţional-ţărănist, ne întreba cu prefăcută naivitate: 'Bine, v-a trimis disciplinar, că v-aţi opus reeducării, dar de ce numai pe voi, legionarii? 'Tineri din partidul Liberal, Socialist, Naţional-Ţărănist, nu erau?'.

Viaţa la Jilava din vremea aceea, greu de descris, este, pentru un om normal, incredibilă. Nimeni, dacă n-a trecut pe acolo, nu poate să şi-o imagineze. N-are elemente. N-are cum să înţeleagă ce efect poate avea asupra psihicului uman, foamea continuă combinată cu teroarea supravegherii neîncetate. Cine n-a suportat, ani de zile, spaima că în orice clipă s-ar putea ca să fie observate de cel ce pândeşte la vizetă, că poate fi învinuit, fără motiv, că a făcut ceva nepermis şi scos pe coridor, stâlcit în bătaie şi aruncat înapoi în celulă, ca o cârpă, pentru acela descrierea celor petrecute acolo pare rodul unei fantezii bolnave. Doar celor ce li s-a încreţit, de sute de ori, pielea pe spinare auzind urletele celor bătuţi, sunetul înfundat al ciomagului lovind spatele şi acela mai sec, când atinge craniul, numai cei ce au ascultat, amplificate de bolţi vaietele din ce în ce mai slabe ale celor sfâşiaţi sub lovituri şi icnete din ce în ce mai sacadate ale celor ce au obosit bătând, numai aceştia pot înţelege, cu oarecare frison, semnificaţia cuvântului 'Jilava'. Cei din cameră, mai vechi, făceau eforturi în astfel de momente, să nu se vadă că le tremură bărbia sau mâinile. Mulţi îşi trăgeau pătura peste cap, dar stăteau atenţi la tot ce se petrecea, pândeau. Ba se pândeau şi unii pe alţii, căci turnătorii erau mulţi, periodic scoşi la raport.

* * *

Se apropiau sărbătorile de Paşte. Cu toată aglomeraţia, cu toată atmosfera de spaimă şi teroare, Maxim Virgil, unul din grupul nostru (era închis pentru că în 1941, elev fiind, ar fi avut intenţia să atenteze la viaţa generalului Antonescu), a organizat o rugăciune continuă, o candelă vie. Nu mai participasem la aşa ceva. A trebuit mai întâi să ne explice cum se face, cum urmează să se desfăşoare în condiţiile de înghesuială astfel ca totul să funcţioneze fără greş şi nimeni din ceilalţi să nu observe. Fiecăruia urma să-i vină rândul cam o jumătate de oră în timpul zilei şi alta în timpul nopţii. În toată Săptămâna Mare, de dimineaţa până seara şi de seara până dimineaţa, cineva dintre noi s-a aflat în rugăciune. Fie că stătea cu capul pe genunchi, fie că era întins pe locul lui, părând că doarme sau meditează, cel aflat 'în schimb' se ruga. Totul se desfăşura cu cea mai mare discreţie. În cameră erau mai mulţi turnători ştiuţi, în concurenţă, dorind să dovedească, fiecare, 'ataşament', 'sinceritate', 'vigilenţă'. Ce s-ar fi întâmplat dacă informaţia despre rugăciunea noastră organizată ar fi ajuns la urechile lui Maromet şi ale 'politicilor' săi? Ideea organizării deţinuţilor, în orice fel, era ceva de neconceput, la vremea aceea era moarte sigură. Dar lucrul nostru se desfăşura cu ajutorul lui Dumnezeu, netulburat. Cel ce era în rugăciune rămânea neobservat pentru că mulţi din cameră, mai ales până la ora prânzului, când foamea dădea acutele ei senzaţii, stăteau nemişcaţi pe locurile lor. Poate că şi din ceilalţi se mai rugau, sau îşi răscoleau, cu remuşcare, amintirile.

Pe măsură ce se apropia ziua de Paşte, obişnuitele discuţii în contradictoriu se atenuau, oamenii deveneau mai blânzi. Ruga noastră se desfăşura neîntrerupt, după planul lui Virgil, care ne şoptea, din timp, după cine urmăm. Avea grijă ca cei care aveau locurile alături să urmeze unul după altul, aşa că o trecere de ştafetă se făcea, de multe ori, prin punerea unei mâini pe umărul vecinului. Mulţi din cei care 'intrau în tură' erau pregătiţi, se rugau deja. O atmosferă de calm, de bunăvoinţă îşi făcea loc pe nesimţite. Până şi turnătorii înrăiţi, un fost colonel de securitate, un denunţător de profesie, al fostei siguranţe, păreau să fi revenit şi ei la sentimente mai bune. Tăceau, răscoliţi de amintiri. Sigur că nu ştiau ce se petrece în secret, dar atmosfera generală îi influenţa.

A venit şi noaptea învierii. Mulţi nu dormeau, se prefăceau, stăteau nemişcaţi pe locurile lor, căci nu se ştia când sunt pândiţi de la vizetă. După închidere, aveam voie să deschidem geamul. Se lăsase o seară caldă. Primăvara năvălea în hruba noastră cu miros de pământ umed şi de iarbă crudă. Într-un timp s-a schimbat sentinela din turnul ei de pază, trebuie să fi fost miezul nopţii. Apoi am auzit clopotele la biserica din sat: 'Veniţi să primiţi lumină. Hristos a înviat!'.

În puşcărie, zilele nu se deosebesc unele de altele. Nici sărbătorile. De cele mai multe ori trec neobservate, neştiute, cufundate în spaimă. În ziua de Paşte a anului 1950, toţi cei din camera 5 bis trăiau un sentiment de sărbătoare. Se vedea după cum se spălau deasupra tinetei,cum îmbrăcau o cămaşă curată, cum îşi aranjau, cât de cât, hainele, cum vorbeau unii cu alţii, făcându-şi urări. Când s-a luminat bine de ziuă, şi ne-am uitat pe fereastră, am rămas muţi de uimire, credeam că asistăm la o minune, pe taluz, cele câteva tufe de porumbari şi prunuleţul sălbatic erau împodobiţi cu flori albe, parcă s-ar fi gătit de nuntă, parcă ar fi rămas îmbrăcaţi în odăjdiile cu care au slujit la slujba învierii. Cu câteva zile înainte îi zărisem înmugurind, dar nu ne putusem închipui că într-o singură noapte vor exploda de floare, se vor înveşmânta în haina puritaţii, tocmai aici, la Jilava! Nu ne venea să ne credem ochilor. Nu ne mai săturam să privim petecul albastru de cer şi minunea cea albă.

În camera de şase metri şi jumătate pe şase eram atunci cam şaizeci de oameni. Afară de noi, elevii, ceilalţi, aproape toţi, aparţinuseră fostei clase conducătoare a ţării. Erau între ei demnitari de toate rangurile, militari de toate gradele, intelectuali de toate categoriile, foşti politicieni şi, mai rar, simplii muncitori sau ţărani, oameni ce veniseră în conflict cu noul regim. Toţi ni se păreau oameni în vârstă, cu slăbiciuni, idei fixe, ranchiune, ciudăţenii. Îi urmăream şi căutam să înţelegem de ce sunt aşa. Era evident că nu se iubeau. Unii nu se sfiau să-şi arate dispreţul, ostilitatea faţă de alţii, cărora nici nu le vorbeau. Poate că numai mi s-a părut, dar în acea zi de Paşte îi vedeam cuprinşi de sentimentul general de sărbătoare: se-ntreţineau, îşi povesteau amintiri, treceau de la un grup la altul cu zâmbet, îşi vorbeau frumos. Mă uitam la ei şi nu îmi venea să cred. O bucurie caldă, simplă, dincolo de orice sens material îi cuprinsese pe toţi şi o mărturiseau minunându-se ei înşişi.

Ziua era însă o zi a minunilor. Pe la zece şi jumătate, dimineaţa, uşa s-a deschis şi gardianul ne-a anunţat să ne pregătim de plimbare. Eram de aproape două luni la Jilava şi era pentru prima dată când ne scotea la aer În curte, între taluzul fortului şi zidul secţiei, era amenajat un ţarc din sârmă ghimpată. Am fost băgaţi acolo. Un miliţian ne supraveghea stând în afara ţarcului şi sentinela din prepeleacul lui de asemenea. Trebuia să păşim unul în spatele altuia, cu mâinile la spate şi privirea în pământ. În ziua aceea şi oamenii în uniformă erau neatenţi, atinşi de duhul sărbătorii. Adia un vânt călduţ ce ne mângâia obrazul cu parfumul subtil al florilor albe de prun. La întoarcere, hârdaiele cu mâncare erau aduse deja pe coridor. Era un arpacaş cu cartofi şi cu urme de carne. Minunile în ziua aceea se ţineau lanţ.

Sărbătorile stârnesc amintiri. Cu vârsta, în hrubele sufletului, ecoul lor este mai amplu. Rememorarea faptelor, singură, poate n-ar fi reuşit să-mi aducă în conştiinţă toată vibraţia acelei îndepărtate stări sufleteşti; au trecut ani. I-a venit în ajutor ideea. Una ciudată. Anume aceea că o dată pe an, în Săptămâna Mare, cei douăzeci şi şase şi cei care mai suntem în viaţă, şi cei ce se odihnesc întru Domnul, ne întâlnim undeva, într-un spaţiu mai sus, ca să ne trecem, în ceasuri, unul altuia, lumina rugăciunii de taină, să ardem, după puterea noastră, toţi, într-o aceeaşi flacără vie.

Multora, şi nouă, acolo sub înspăimântătoarele bolţi ne-a fost dat să auzim ţipătul de deznădejde al neamului ucis mişeleşte de comunism, dar şi să zărim, înveşmântată în albul primăverii, dragostea lui Dumnezeu pentru neamul românesc.

Astăzi suntem săraci, bolnavi, loviţi, furaţi, oropsiţi de oameni şi soartă. Ne trebuie pace înăuntru şi afară. Ni se aduc cărţi de marketing şi de management,dar noi avem nevoie de harul înţelegerii şi al bunăvoinţei, de înţelepciune. Avem nevoie de lumina Duhului Sfânt. Să îngenunchiem şi să ne rugăm pentru ţara ce curată şi sfântă trebuie s-o lăsăm copiilor noştri. Să spălăm cu lacrimi ruşinea comunismului din sufletele noastre.

Constantin IORGULESCU

De ce nu poate fi jugoslavizată România

În decembrie 1932, deci acum mai bine de 60 de ani, Nae Ionescu scria, referindu-se la agitația antirevizionistă din România interbelică, un articol care, **mutatis mutandis**, parcă ar fi scris astăzi, atât este de actual. Și atunci ca și acum se ducea, atât în exterior, întreținută de statul maghiar, cât și în rândurile etniei maghiare din țară, o campanie antiromânească căreia i se spunea revizionism sau iredentism. Și atunci, ca și acum, această campanie antiromânească a declanșat în replică, cum era și firesc, printre români, o re-acțiune numită antirevizionistă, în oportunitatea căreia marele om de cultură care a fost Nae Ionescu nu credea. "Căci revizionismul — conchidea el, după o riguroasă și pertinentă analiză, în articolul respectiv — este o atitudine care nu duce la nimic... Dar tocmai de aceea «antirevizionismul» nostru de astăzi nu poate duce nici el la nimic. Pentru că nu e decât aceeași mentalitate revizionistă, transpusă dincoace la noi, în termeni așa zicând românești. Să mergem deci la aniversarea de la 1 decembrie. Ca la prăznuirea împlinirii unei dreptăți istorice. Cari nu fac decât să învenineze o situație; pe cari noi suntem destul de tari ca să o stăpânim și fără aceste adunări".

Cam așa stau lucrurile și astăzi. Maghiarii de la noi și de aiurea se agită ducând mai pe dedesupt, mai la lumina zilei, o virulentă campanie antiromânească. Acestei isterii antiromânești maghiare i se răspunde, din păcate, cu o isterie antimaghiară românească care nu face — după cum spunea Nae Ionescu — "decât să învenineze o situație pe care noi suntem destul de tari ca să o stăpânim: și să îngreuneze — adăugăm noi — rezolvarea unei probleme care, din păcate, există. Căci, printre problemele pe care ni le-a lăsat moștenire istoria, se numără și această problemă a minorității maghiare care nu poate fi ignorată deoarece, repet încă o dată, ea există. Potențial există, chiar, și un pericol maghiar care își are originea în aceeași mentalitate iredentistă din perioada interbelică. Nu este, însă, și iminent acest pericol. Nu este iminent și, mai ales, nu este, așa cum lasă unii să se înțeleagă, pericolul numărul unu care amenință, la acest ceas de cumpănă, România. Altele sunt pericolele care ne pândesc pe toți laolaltă (români și maghiari), altele sunt problemele stringente și acute cărora societatea românească, în totalitatea ei, trebuie să le facă față. Grava criză morală, socială și economică, criza structurilor, criza mentalităților și, nu în ultimul rând, pericolul iminent al Restaurației comuniste, iată câteva dintre aceste probleme. Problema maghiară? Există, desigur. Dar ea este mai mult o problemă a "elitelor", a oamenilor politici, decât a oamenilor de rând. Aceștia din urmă — români și maghiari — au dovedit de-a lungul secolelor, că pot viețui laolaltă, încuscrindu-se și încumetrindu-se între ei, participând unii la bucuriile și necazurile altora, încăierându-se, câteodată, unii cu alții cum, de altfel, se încaieră, uneori, și românii sau maghiarii, ei între ei. Își aduc aminte, și unii și alții, că vecinul de lângă ei este "valah împuțit" sau "boanghină ungurească" doar atunci când tokeștii, vadimii, funarii sau mai știu eu ce alți iresponsabili... sau responsabili cu actele de diversiune, îi incită și îi asmut pe unii împotriva altora. Căci, din păcate, aceasta este realitatea. Pericolul maghiar este întreținut și exacerbat de către cei interesați pentru a-l folosi drept diversiune. Noua putere din România post-decembristă, care tot mai frecvent este etichetată ca fiind "neocomunistă", dar pe care eu aș numi-o mai degrabă "neoagrară",ori de câte ori se găsește în dificultate, pentru a abate atenția maselor de la adevăratele probleme ale momentului, agită, prin acoliții ei, problema pericolului maghiar. "Ungurii vor să jugoslavizeze România",țipă "vitejii" noștri mâncători de "boazgări", răspunzând isteriei "vitejilor" mâncători de "valahi", din cealaltă tabără. Aberație! Absurditate! Gogoriță tot atât de mare ca și cea lansată de pastorul Tökes în legătură cu pretinsa "purificare etnică" practicată de români. Să fim serioși! România nu poate fi jugoslavizată. Nu poate fi jugoslavizată pentru simplul motiv că ea, spre deosebire de Jugoslavia, este un produs firesc și necesar al ISTORIEI. Când, după primul război mondial, vechia monarhie bicefală din centrul Europei,s-a desfăcut "după încheieturile prost lipite", unele dintre neamurile ținute, până atunci, cu sila în componența ei, "s-au tras firesc în matca lor". Astfel a apărut, prin voința liber exprimată a populațiilor din provinciile alipite, ROMÂNIA REÎNTREGITĂ. Tot astfel a reapărut pe harta Europei POLONIA care, de-a lungul zbuciumatei sale istorii, fusese împărțită și reîmpărțită de atâtea ori!

Dar, pe ruinele fostei duble monarhii, au fost create, de către învingători, la masa verde a Conferinței de pace de la Paris, din rațiuni diplomatice, strategice etc., și formațiuni statale hibride. Este cazul Jugoslaviei și în oarecare măsură și al Cehoslovaciei.

Formată dintr-un conglomerat de populații de etnii și religii sau confesiuni diferite (sârbi, croați, sloveni, muntenegrini, bosniaci, macedoneni, albanezi etc. și respectiv: ortodocși, catolici, musulmani), Jugoslavia nu putea să viseze atâta timp cât forțele centripete și interesele conjuncturale care țineau populațiile respective laolaltă au fost mai puternice decât forțele centrifuge. Când acest echilibru s-a rupt, statul jugoslav "s-a desfăcut după încheieturile prost lipite", ca și vechea monarhie pe ruinele căreia a apărut acum trei sferturi de veac. De fapt, asta se întâmplă acum: se desfac "făcăturile" artificiale ale Versailles-ului. Neamurile din acest colț de lume fac ceea ce nu au fost lăsate să facă atunci: "se trag în matca lor" pentru a-și împlini destinul. Noi ni l-am împlinit pe al nostru atunci, la 1 decembrie 1918, când, la Alba Iulia, întreaga suflare românească a spus DA și România s-a rotunjit împlinindu-se.

Iată de ce noi nu putem fi jugoslavizați. De un război interetnic la noi nu poate fi vorba pentru simplul motiv că nu are cine să-l facă, marea majoritate a populației (80%) fiind de aceeași etnie. Nici de un război pe temeiuri religioase nu avem a ne teme pentru că, iarăși, și din acest punct de vedere România este rotundă. La ultimul recensământ peste 80% dintre cetățenii acestei țări s-au declarat a fi creștini ortodocși. Și, în sfârșit, și posibilitatea provocării unui război civil pe temeiuri politice și ideologice este, la noi, cu desăvârșire exclusă, pentru că nu sunt românii atât de năuci și de iresponsabili încât să se lase antrenați într-un asemenea război.Oricât de mari ar fi adversitățile politice care dezbină astăzi societatea românească, în cazul unui pericol major care ne-ar amenința integritatea și ființa noastră națională aceste adversități vor fi uitate și românii se vor înregimenta toți sub același drapel. Oricât de înverșunat aș fi eu împotriva lui C.V. Tudor, de exemplu, și oricât de înverșunat ar fi și el împotriva mea, în eventualitatea unui astfel de pericol, sunt sigur că noi doi am merge împreună.Cu singura deosebire poate,că în timp ce eu aș fi în tranșee, el s-ar aciui pe undeva prin spate. Pe undeva pe la Manutanță, de exemplu.

Așa stând lucrurile, să fim dară lucizi. Se agită ungurii? Treaba lor. Noi să luăm act de această agitație, dar să nu ne lăsăm înșelați acordându-i o importanță mai mare decât i se cuvine. Și, mai ales, să nu ne purtăm ca și cum n-am avea dreptate, ca și cum ne-ar fi frică. Pentru că avem și dreptate, suntem și destul de puternici ca să stăpânim situația, și, mai ales, "căciula disputată e, deocamdată, pe capul nostru". "Să ne-o îndesăm dară — așa cum spunea Nae Ionescu în articolul amintit — mai bine pe cap" și pentru orice eventualitate, "să ne facem în buzunar mâna pumn".

Demostene ANDRONESCU

O ANIVERSARE TRISTĂ

În anul în care se împlinesc trei sferturi de veac de la înfăptuirea României Mari, Neamul și Țara sunt departe de a fi pe făgașul normalității. În lanțul strategic al intereselor imperiale ruseți, Basarabia rămâne o verigă esențială. În mod obligatoriu, axa Moscova-Belgrad trebuie să treacă prin Chișinău și București. Și este greu de presupus că atât timp cât în ambele "capitale românești" puterea este deținută de elementele vechii nomenclaturi comuniste, ori de clientela acesteia, se va putea întreprinde ceva eficient în spiritul aspirațiilor și intereselor naționale.

Parlamentul de la Chișinău este controlat de o majoritate alcătuită din mancurți și rusofoni. Cei dintâi formează categoria celor pentru care Neamul și Țara au încetat să mai aibă semnificația de repere spirituale fundamentale în raport de care existența individuală trebuie să se determine. Ei se conduc după perceptul datorat poetului latin Pacuvius "Ubi bene, ibi patria", schimonosit pentru uzul intereselor josnice egoiste la forma și mai reprobabilă "Ibi patria, ubi bene".

Cea de a doua categorie de "reprezentanți ai populației moldovenești" în parlamentul de la Chișinău, coloniștii rusofoni — venetici veniți pe meleagurile basarabene de dincolo de Nistru — sunt mult mai periculoși decât primii pentru ființa neamului românesc. Ei au fost aduși în Basarabia cu rostul de a continua procesul de deznaționalizare al populației românești din această provincie, proces început la 1812 de autoritățile țariste și continuat cu o consecvență sporită de bolșevici. Alături de mancurți, ei sunt purtătorii de zvon, cei care întreține românofobia și care alcătuiesc — conștient sau nu — trupele fără uniformă ale imperiului în coloniile sale.

În stare de inferioritate numerică, supuși unei permanente presiuni și agresivități din partea celor două categorii prezentate sumar mai sus, se află cei ce se consideră, cu toată ființa lor, români, cei care știu că vorbesc românește și nu moldovenește, cei pentru care nu există o comunitate etnică moldovenească, distinctă de cea română. Având ca principali reprezentanți pe membrii Frontului Popular Creștin Democrat, ei sunt cei ce au dus greul luptelor în tranșeele din Transnistria și de pe Nistru în înfruntarea cu separatiștii rusofoni. Ei sunt adevărații apărători ai integrității Basarabiei pe care Președintele Snegur a trădat-o în iulie 1992 prin încheierea pactului cu Moscova. Ei sunt purtătorii conștiinței că salvarea Basarabiei și a populației românești din această provincie din ghearele imperialismului rus nu este cu putință decât prin alipirea la România.

Din nefericire, cauza României este subminată și de către unii din cei care se declară susținătorii ei. Atitudinea și acțiunile necugetate ale unor români basarabeni ca Grigore Vieru și Leonida Lari contribuie direct la conservarea moștenirii bolșevic-comuniste în Basarabia, constituind o piedică în calea regăsirii frățești a românilor de pretutindeni în spiritul autenticelor noastre tradiții naționale și creștine.

Din păcate, actul Reîntregirii se va amâna atâta vreme cât la București și Chișinău puterea se află în mâinile unor oameni crescuți și formați în spiritul comunismului de tip sovieto-bolșevic. De asemenea, cât timp Armata a 14-a se află pe Nistru, scopul Kremlinului de a întreține cât mai multe focare de instabilitate la hotarele Imperiului este atins. Din Asia Centrală în Caucaz și de acolo, prin Transnistria, până la Marea Adriatică, cordonul focarelor mocnite, sau arzând în vâlvătăi, este sub controlul Moscovei, oferind acesteia posibilitatea de a interveni oricând. Ar fi naiv să se creadă că potențialul ofensiv al Armatei Roșii este inexistent și că toate planurile sale strategice au fost abandonate.

Fără îndoială că ultima furtună politică de la Moscova, conflictul dintre Președintele Boris Elțân și Congresul Deputaților Poporului, ar putea avea un deznodământ imprevizibil. Este însă puțin probabil ca vreuna din părți să sacrifice interesele permanente ale Rusiei de dragul unor ambiții personale. Și aceasta, mai ales acum, când prezența activă, în depline puteri, a Rusiei în conflictul din Balcani este mai necesară ca oricând pentru afirmarea țelurilor ei imperiale.

Nicolae POP

EUROPA moare la Sarajevo (II)

Gabriel Constantinescu

SERBIA MARE! Deşi ca împlinire istorică, marele regat care se întindea de la graniţa cu Ungaria până în Peloponez şi din Dalmaţia până la hotarul cu Bulgaria nu a durat decât un scurt răstimp, de la 1331 până la 1355, conştiinţa îndreptăţirii sârbilor, acest popor războinic şi mândru, de a stăpâni întregul teritoriu aflat odinioară sub sceptrul lui Stefan Duşan, "împăratul sârbilor şi grecilor", a dăinuit de-a lungul veacurilor, astăzi fiind mai vie ca oricând.

După înfrângerea suferită în bătălia de la Câmpia Mierlei (1389), Serbia îşi pierde rolul de putere dominantă în Peninsula Balcanică, iar la 20 iunie 1459 trupele turceşti comandate de sultanul Mehmed II, cuceritorul Constantinopolului, pun capăt existenţei statului sârb. De la această dată, timp de patru secole, Serbia va fi redusă la dimensiunile unei provincii din cadrul Imperiului Otoman.

Aşa cum precizam în numărul precedent, sub stăpânirea turcească, din rândul ţărănimii sârbe s-a ridicat o nouă pătură conducătoare, purtătoare a aspiraţiilor de eliberare de sub jugul otoman. În anul 1804 izbucneşte prima răscoală naţională a sârbilor. În fruntea ei se găseşte Gheorghe Karagheorghevic căruia skupşcina răsculaţilor îi recunoaşte, lui şi urmaşilor săi, calitatea de conducători supremi ai poporului sârb. După ce prin tratatul de pace de la Bucureşti din 28 mai 1812 turcii acceptă să acorde Serbiei o anumită autonomie, un an mai târziu trupele sultanului Mahmud II reprimă răscoala şi Gheorghe Karagheorghevic se refugiază în Imperiul habsburgic.

La 23 aprilie 1815 izbucneşte a doua răscoală de eliberare naţională, în fruntea ei găsindu-se Miloş Obrenović. Victorios în înfruntarea cu trupele turceşti, înalta Poartă recunoaşte din nou autonomia Serbiei şi lui Miloş Obrenović titlul de principe-ereditar. Această pagină eroică din istoria poporului sârb are însă şi un epilog sângeros. Gheorghe Karagheorghevic se reîntoarce în taină în Serbia în încercarea de a-şi redobândi tronul, dar este descoperit şi ucis. Şi pentru ca la Istanbul să nu mai existe nici un dubiu cu privire la adevăratul conducător al Serbiei, Miloş Obrenović îi trimite sultanului, într-un coş de răchită, capul rivalului său.

În anul 1842 reprezentanţii poporului, nemulţumiţi de felul în care clanul Obrenović administra ţara, îl izgonesc de pe tron pe Mihail, căruia tatăl său, Miloş, îi cedase tronul. În locul său este instalat la conducerea ţării un Karagheorghevic, Alexandru, fiul celui asasinat în 1817. Se pare însă că nici această schimbare nu a fost pe placul reprezentanţilor poporului căci în anul 1858 Alexandru Karagheorghevic este detronat şi dinastia Obrenović este chemată să preia din nou conducerea ţării. Şi astfel Miloş Obrenović se urcă pe tron a doua oară, urmat apoi, din 1860, de fiul său Mihail, cel care în 1842 fusese silit să abdice. Rivalitatea dintre clanurile Karagheorghevic şi Obrenović se dovedea a fi mai puternică decât idealul politic de înfăptuire a Serbiei Mari!

În anul 1868 Mihail Obrenović este asasinat. Nepotul său minor, Milan, tutelat de o regentă, preia tronul. Congresul de la Berlin va acorda ţării deplină independenţă faţă de Turcia şi în anul 1882 puterile occidentale recunosc proclamarea Serbiei ca regat şi pe Milan ca rege sub denumirea de Milan I.

Noul rege, adept al idealului politic de înfăptuire a Serbiei Mari, declară în anul 1885 război Bulgariei. În bătălia de la Slivnica sârbii suferă o gravă înfrângere şi numai intervenţia energică a Vienei împiedică desfiinţarea statului sârb. Ca urmare a înfrângerii Milan abdică şi fiul său, Alexandru ocupă tronul.

În tot răstimpul scurs de la 1858, când a fost înlăturat de la conducerea ţării, clanul Karagheorghevic a stat la pândă. Sprijinit de un grup de ofiţeri, adepţi ai apropierii de Rusia şi nemulţumiţi de politica proaustriacă a lui Alexandru Obrenović, Petru Karagheorghevic pune la cale o acţiune de răsturnare a dinastiei Obrenović. Conjuraţia condusă de căpitanul Dragutin Dimitrievic, cu numele conspirativ Apis, reuşeşte. Regele Alexandru Obrenović şi soţia sa sunt asasinaţi în palatul regal de la Belgrad. Pe tronul Serbiei se instalează din nou dinastia Karagheorghevic în frunte cu noul monarh, regele Petru I.

*

Complotiştii care au masacrat la 11 iunie 1903 familia Obrenović au fost patrioţi autentici, animaţi până la exaltare de idealul Serbiei Mari. Când în 1908 Viena a anexat Bosnia şi Herţegovina, teritorii care până atunci contau, cel puţin formal, ca provincii turceşti, cercurile naţionaliste de la Belgrad au fost cuprinse de furie. În viziunea lor politică, naţionaliştii sârbi considerau că singură Serbia era îndreptăţită să moştenească, în Peninsula Balcanică, Imperiul Otoman, aflat într-un evident proces de dezagregare. Cele două războaie balcanice soldate cu importante câştiguri teritoriale pentru Serbia le-a insuflat convingerea că armata sârbă este capabilă să se măsoare chiar cu îmbătrânita Monarhie Austro-Maghiară care stăpânea, după părerea lor, prin abuz teritorii locuite de populaţii slave. Serbia avea menirea şi datoria să devină pentru slavii din sud ceea ce fusese Piemontul pentru Italia.

Cum însă realizarea acestui ambiţios obiectiv cu mijloace politice paşnice era practic exclusă într-o configuraţie de state în care numai marile puteri aveau dreptul la cuvânt, ultranaţionaliştii sârbi s-au grupat într-o societate secretă, **"Mâna Neagră"**. Sufletul şi organizatorul acestei societăţi, care astăzi ar fi fost considerată drept o grupare teroristă, a fost colonelul de stat major Dragutin Dimitrievic, şeful serviciului secret al armatei sârbeşti, acelaşi care în urmă cu un deceniu organizase şi condusese masacrarea familiei Obrenović.

Cu binecuvântarea Rusiei ţariste care căuta un pretext pentru o reabilitare spectaculoasă după înfrângerea suferită în 1905 în războiul cu Japonia, "Mâna Neagră" a pus la cale atentatul asupra arhiducelui Franz Ferdinand, moştenitorul tronului austro-maghiar. Toate detaliile atentatului au fost puse la punct la Belgrad. Armele cu care a fost înfăptuit atentatul au fost luate din arsenalul armatei sârbe din Kragujevac, iar atentatorii, sârbi din Bosnia, au fost instruiţi în împrejurimile Belgradului.

Atentatul a avut loc la 28 iunie 1914. Arhiducele Franz Ferdinand, după ce luase parte la manevrele militare din Bosnia, făcea, însoţit de soţia sa, vizitele protocolare în Sarajevo, capitala provinciei. O primă tentativă de atentat cu bombe eşuează. În schimb, gloanţele trase de studentul Gavrilo Princip îşi ating ţinta. Arhiducele şi soţia sa sunt loviţi mortal. Ca răspuns la acest act criminal, la 23 iulie, guvernul de la Viena remite Belgradului o notă ultimativă care conţinea o serie de condiţii inacceptabile pentru un stat suveran. Două zile mai târziu, consiliul de coroană rus hotărăşte să protejeze Serbia şi decretează mobilizarea armatei. Încurajat de atitudinea Rusiei, guvernul de la Belgrad respinge ultimatumul austro-maghiar. La 28 iulie Austro-Ungaria declară război Serbiei şi a doua zi dezlănţuie operaţiile militare. Primul război mondial începuse.

Expediţia de pedepsire a Serbiei s-a dovedit destul de anevoie de înfăptuit pentru armata austro-maghiară. Mai întâi pentru că sârbii s-au bătut eroic, iar apoi pentru că intrarea Rusiei în război a obligat comandamentul austro-maghiar să retragă jumătate din efectivele angajate iniţial pe frontul sârbesc pentru a face faţă ofensivei ruseşti. Situaţia se schimbă însă fundamental când survine ajutorul german. Ofensiva austro-germană condusă de feldmareşalul von Mackensen zdrobeşte armata sârbă care se salvează cu greu, retrăgându-se în insula Corfu. Tot acolo se va stabili, până la sfârşitul războiului şi guvernul sârb sub conducerea prinţului moştenitor Alexandru. Şi tot acolo, ca o ironie a soartei, colonelului Dragutin Dimitrievic, căruia dinastia Karagheorghevic îi datora revenirea pe tronul Serbiei, i se înscenează un proces de trădare. La începutul anului 1917 va fi condamnat la moarte şi executat. Semn că guvernul sârb voia să se spele pe mâini de acţiunile întreprinse de **"Mâna Neagră"**.

*

În cea de a doua jumătate a anului 1918 devenise evident că Puterile Centrale au pierdut războiul şi una din consecinţele majore ale înfrângerii va fi dezagregarea Imperiului Habsburgic. Slavii din sud şi, în primul rând, croaţii au văzut în constituirea unei confederaţii, alcătuită din populaţii cu trecut istoric diferit, cu limbi diferite, cu tradiţii diferite, de religii diferite, cu un nivel de dezvoltare economică şi culturală diferit, soluţia prin care aceste populaţii vor putea să conviewţuiască în cadrul aceluiaşi stat, păstrându-şi identitatea. Cel puţin acesta era spiritul Declaraţiei din Corfu. semnată la 20 iulie 1917 de Serbia şi de reprezentanţii croaţilor. La data aceea croaţii nu bănuiau că în înţelegerea sârbilor **"Confederaţie"** însemna de fapt Serbia Mare.

La 25 septembrie 1918 delegaţii tuturor regiunilor locuite de slavi din sudul Austro-Ungariei au fondat la Zagreb un **Consiliu naţional**. La 6

continuare în pagina 5

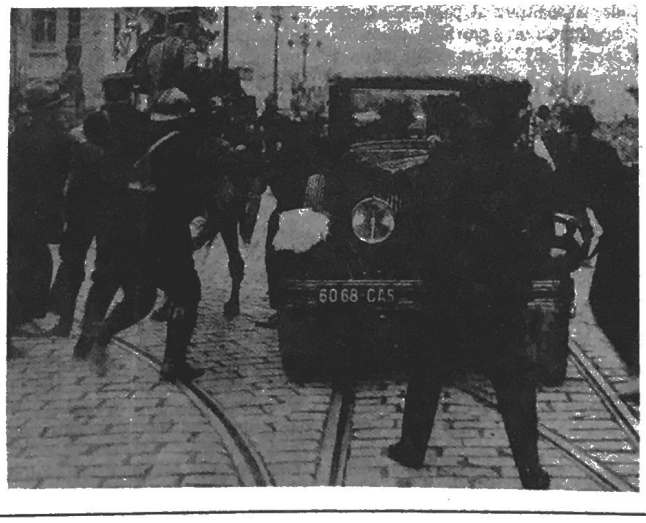

Josip Tito

9 octombrie 1934
Atentatul
de la
Marsilia

EUROPA moare la Sarajevo (II)

urmare din pagina 4

octombrie Consiliul face publică o declaraţie prin care cere unirea cu Serbia. La 1 decembrie prinţul-regent Alexandru proclamă unirea tuturor provinciilor locuite de slavii din sud în **"Regatul Sârbilor, Croaţilor şi Slovenilor"**.

În noiembrie 1920 au loc alegeri pentru Adunarea Constituantă care urma să dea noului stat o Constituţie. Ea va fi votată la 28 iulie 1921, ziua Sfântului Vidov — Vidov Dan — o dată cu o deosebită semnificaţie pentru sârbi. În ziua de 28 iulie 1389 sârbii au fost zdrobiţi de armata turcă pe Câmpia Mierlei. Dar nu înfrângerea, cu toate consecinţele ei, va fi reţinută în memoria poporului sârb, ci actul de eroism al lui Miloş Obilić, nobilul care după consumarea bătăliei a pătruns în cortul lui Murad I, sultanul victorios, şi l-a asasinat.

Noua Constituţie prevedea că **"Regatul Sârbilor, Croaţilor şi Slovenilor"** este o monarhie, tronul fiind ereditar în casa Karageorghević. Puterea executivă era exercitată de un guvern desemnat de suveran, iar puterea legislativă de o Cameră Unică formată din trei sute de deputaţi. Era recunoscută libertatea cultelor şi o **anumită** autonomie regională în cadrul diviziunilor administrative ale ţării. Despre un stat federal nici un cuvânt.

În anul 1921 regele Petru I moare şi fiul său Alexandru îi urmează la tron. Politica externă, în care noul suveran şi-a impus punctul de vedere, va fi orientată spre aliaţele din timpul războiului, îndeosebi spre Franţa, de la care va primi sprijin pentru a putea contracara revendicările teritoriale ale Italiei, nemulţumită de felul în care fusese trasată harta Europei postbelice. În acelaşi timp, pentru a face faţă pretenţiilor revizioniste ale Ungariei, încheie o alianţă defensivă cu România şi Cehoslovacia, **Mica Înţelegere**.

Pe plan intern, viaţa politică se desfăşoară sub semnul confruntării dintre tendinţele federaliste ale croaţilor şi centralismul impus excesiv de sârbi. Această confruntare se va ascuţi pe zi ce trece, atingând punctul culminant la 20 iunie 1928 când, în plină şedinţă a Parlamentului, şeful opoziţiei croate Stefan Radić şi alţi doi deputaţi croaţi sunt împuşcaţi de un deputat din Muntenegru. Deputaţii croaţi se retrag din Parlament şi la 1 august îşi deschid propriul lor organ legislativ — Sobor. Acţiunea energică şi promptă întreprinsă de deputaţii croaţi putea să însemne sfârşitul statului centralizat sârb. Conştient de această primejdie, regele Alexandru se hotărăşte să dea o lovitură de stat. Parlamentul este dizolvat, Constituţia suspendată, presa supusă cenzurei şi toate întrunirile interzise, iar conducerea guvernului, de fapt o dictatură militară, este încredinţată generalului Zivković. La 3 octombrie 1929 se decretează noua denumire a statului, **Jugoslavia**. Ţara, în ciuda trecutului ei istoric, va fi împărţită în două **banate**, unităţi administrative create artificial. Prin această împărţire administrativă Croaţia înceta să mai existe ca o entitate distinctă în cadrul statului jugoslav, teritoriul şi populaţia ei fiind împărţite în cinci din cele nouă noi provincii. În anii care au urmat, nemulţumirea populaţiei nesârbe a luat adeseori forme violente, în Croaţia şi în Macedonia având loc adevărate răscoale ţărăneşti.

În anul 1934, regele Alexandru, convins fiind că a reuşit să stabilizeze situaţia în ţară, se hotărăşte să întreprindă o vizită oficială în Franţa, protectoarea de totdeauna a Jugoslaviei. Rostul vizitei era de a marca, prin ea, recunoaşterea de către principala putere europeană a reformelor şi statutului pe care le-a impus ţării. Şi cum întotdeauna marile puteri sunt mai interesate de relaţiile pe care le întreţin cu guvernele ţărilor mici, decât de suferinţele şi mizeria în care trăiesc popoarele conduse de aceste guverne, vizita suveranului jugoslav promitea să fie un succes. La 9 octombrie 1934 regele Alexandru soseşte la Marsilia la bordul crucişătorului "Dubrovnik", unde este întâmpinat de Louis Barthou, ministrul de externe al Franţei. Ambii vor fi ucişi de un terorist croat în văzul mulţimii venite să-l ovaţioneze pe suveranul celei mai devotate aliate a Franţei, în timp ce parcurgeau oraşul într-un automobil deschis.

*

În anii ce au urmat atentatului de la Marsilia, Jugoslavia va fi condusă de o regenţă în frunte cu prinţul Paul, deoarece moştenitorul tronului, regele Petru II, era minor. Cum situaţia politică din Europa evolua în mod vizibil spre o nouă conflagraţie mondială, din dorinţa de a asigura stabilitatea internă, guvernul de la Belgrad promite croaţilor introducerea unei ordini federale în ţară. Promisiunea însă nu se va împlini, căci evenimentele politice se precipită. Italia, dornică de a se afirma ca mare putere, după ce ocupă Albania, se hotărăşte să atace Grecia. Rezultatul campaniei este un adevărat dezastru pentru italieni. Nu numai că ofensiva lor eşuează lamentabil, dar trupele greceşti pătrund în Albania. Teama că Aliaţii să nu reuşească să deschidă în Peninsula Balcanică un al doilea front ca în primul război mondial, îi obligă pe germani să intervină în sud-estul Europei.

La 1 martie 1941 diplomaţia germană determină Bulgaria, fostul aliat al Germaniei din primul război mondial, să adere la Pactul Tripartit şi a doua zi trupele Reich-ului pătrund pe teritoriul bulgar. La 25 martie Jugoslavia urmează exemplul Bulgariei şi semnează la rândul ei aderarea la Pactul Tripartit. Se părea că prin această ultimă adeziune criza din Peninsula Balcanică s-a dezamorsat. Evenimentele ulterioare acestor aderiuni au urmat însă un curs neprevăzut. La două zile după adeziunea solemnă a Jugoslaviei la alianţa cu Germania, Prinţul regent Paul este înlăturat de la conducerea ţării, regele minor Petru II este instalat pe tron şi iniţiatorul acestei lovituri de stat, generalul Simović, preia conducerea guvernului. La 5 aprilie, în urma sugestiilor Statelor Unite şi Angliei, noua conducere de la Belgrad încheie un pact de prietenie cu Moscova şi armata jugoslavă atacă trupele germane, în credinţa că în trei zile va ajunge la porţile Vienei. Pe câmpul de luptă, faptele s-au desfăşurat însă altfel. În zorii zilei de 6 aprilie se dezlănţuie ofensiva germană şi la 17 aprilie, adică după unsprezece zile de la începerea ostilităţilor, armata jugoslavă, zdrobită, capitulează fără condiţii. Tânărul rege Petru II, însoţit de un grup de politicieni adepţi ai alianţei cu Anglia, se refugiază la Londra, unde generalul Simović pune bazele guvernului jugoslav în exil.

Germania învingătoare, împreună cu "copartenerul" la obţinerea victoriei, Italia, au instituit o **ordine nouă** pe teritoriul fostei Jugoslavii. la 8 iulie 1941 este proclamată încetarea existenţei statului sârb. Croaţia intră în zona de influenţă a Italiei şi renaşte ca stat independent, statut pe care-l pierduse în anul 1102. Noul stat avea o suprafaţă de 102000kmp şi o populaţie de 6,7 milioane de locuitori, cuprinzând în hotarele sale, pe lângă Croaţia în sine, Slavonia, Bosnia, Hertegovina şi Dalmaţia. Conducerea statului croat a fost încredinţată **Mişcării naţionale croate de eliberare, "Ustas" (revoluţionară)** care-l avea în frunte pe Dr. Ante Pavelić, cel care întemeiase această organizaţie de luptă împotriva opresiunii sârbeşti în anul 1929.

De la data de 30 august, germanii au îngăduit constituirea unui guvern sârbesc condus de generalul Milan Nedić pentru administrarea civilă a teritoriului ocupat. Serbia, redusă la dimensiunile de dinainte de 1914 avea o întindere de 54000 kmp şi 5 milioane de locuitori. O parte din teritoriul fostei Jugoslavii a fost anexat de Germania şi de aliaţii ei Italia, Ungaria şi Bulgaria. De notat faptul că şi România a fost invitată să se înfrupte din roadele victoriei germane, oferindu-i-se partea din Banat pe care conferinţa de Pace de la Paris o atribuise, pe nedrept, Jugoslaviei. Guvernul român de la acea dată, condus de generalul Ion Antonescu, a refuzat oferta, considerând ca imoral să profiţi de înfrângerea unei ţări vecine cu care România fusese până la începutul celui de-al doilea război mondial în relaţii de prietenie.

*

Sârbii nu s-au împăcat nici o clipă cu ideea înfrângerii. La scurt timp după capitularea armatei sârbe, colonelul, mai târziu general, Draza Mihailović, a organizat o mişcare de rezistenţă împotriva ocupantului german, **"Cetnicii"**.

Luptătorii din această organizaţie acţionau împotriva germanilor în numele guvernului jugoslav de la Londra. Ei se considerau trupe regulate, purtau uniformă cu însemnele armatei regale şi respectau normele prevăzute în dreptul internaţional cu privire la ducerea războiului. La început, detaşamentele de cetnici, alcătuite numai din sârbi monarhişti, au înregistrat unele succese, hărţuind trupele de ocupaţie germane. Ca o recunoaştere a acestor succese, generalul Mihailović a fost cooptat în guvernul jugoslav de la Londra, încredinţându-i-se funcţia de ministru de război. Concomitent cu lupta dusă de grupurile de cetnici, Moscova trimite în Jugoslavia pe Josip Broz, unul din cei mai abili şi devotaţi agenţi ai Kominternului, cel pe care istoria îl va consemna cu numele de Tito. Experienţa dobândită în războiul civil din Spania, la care a participat în armata comunistă în calitate de comisar politic, precum şi prestigiul de secretar general al partidului comunist jugoslav, îl recomandau drept cea mai indicată persoană care să reprezinte comunismul pe frontul rezistenţei împotriva Germaniei şi Italiei în Jugoslavia.

Preferinţa Moscovei pentru Tito, agentul ei, nu este surprinzătoare. Surprinzătoare este însă acceptarea de către Anglia ca rezistenţa antigermană din Jugoslavia să fie condusă de Tito. Probabil încă una din acele taine şi murdare înţelegeri între premierul britanic Winston Churchill şi dictatorul comunist Iosif Vissarionovici Stalin. O înţelegere de felul celei prin care acelaşi Winston Churchill, "simbol al valorilor democraţiei occidentale", dădea mână liberă dictatorului de la Kremlin să instaureze regimul pe care-l doreşte în România. Şi pentru a nu exista nici un dubiu asupra "cărţii" pe care au mizat Marea Britanie şi aliaţii ei în războiul dintre rezistenţa jugoslavă şi germani, premierul britanic l-a trimis pe fiul său Randolph Churchill la comandamentul partizanilor comunişti, în calitate de consilier pe lângă Tito.

Din acest moment cetnicii au fost abandonaţi de puterile aliate, fiind vânaţi, în acelaşi timp, atât de germani şi de ustaşii croaţi, cât şi de partizanii comunişti. În această situaţie instinctul naţional al sârbilor monarhişti a reacţionat normal. Intuind că adevărata primejdie care ameninţă existenţa naţiunii sârbe este comunismul, nu de puţine ori, în încrâncenarea care însângera pământul Jugoslaviei, cetnicii s-au găsit alături de germani, luptând împotriva partizanilor comunişti. Pentru anticomunismul său,Draza Mihailović va plăti cu viaţa.

Pe plan politic, guvernul britanic şi-a îndeplinit toate obligaţiile pe care şi le-a luat faţă de Moscova, exercitând presiuni asupra guvernului regal jugoslav din exil să stabilească contacte şi o înţelegere cu Tito. Ca urmare a acestor presiuni, la 1 noiembrie 1944, primul ministru Ivan Subasić semnează o convenţie de colaborare cu Tito. La 8 martie 1945, Consiliul de regenţă jugoslav de la Londra îl însărcinează pe Josip Broz să formeze un nou guvern jugoslav, la care, la început vor participa şi câţiva miniştri monarhişti. Ei, după ce şi-au îndeplinit rolul decorativ, vor fi eliminaţi în scurt timp şi la 29 noiembrie 1945 partizanii comunişti proclamă **Republica Populară Federativă Jugoslavia**, avându-l pe Josip Broz Tito ca prim-ministru şi ministru al apărării. Prin acest act, domnia dinastiei Karageorghević se încheie oficial. Pe teritoriul Jugoslaviei se instaura regimul comunist cu tot cortegiul de orori care însoţesc, ca un blestem, regimurile de acest tip. Se pare însă că în Jugoslavia lui Tito, grozăviile comise de comunişti întrec tot ceea ce minţile bolnave ale altor dictatori roşi au putut imagina.

*

După terminarea războiului, puterile învingătoare au recunoscut, fără rezerve, reînfiinţarea statului jugoslav, precum şi dictatura comunistă care s-a instalat la cârma acestui stat. Ce a însemnat această dictatură cu care timp de decenii "democraţiile occidentale" au întreţinut relaţii cordiale, mai ales după divorţul dintre Tito şi Stalin, divorţ care nu a afectat câtuşi de puţin esenţa comunistă a regimului din Jugoslavia, ci dimpotrivă a radicalizat-o, este astăzi trecut sub tăcere de cei care au tot interesul să se uite partea lor de vinovăţie la consolidarea unuia din cele mai odioase regimuri care a dăinuit timp de jumătate de veac în inima Europei.

Dosarul în care sunt consemnate crimele săvârşite de comuniştii jugoslavi este greu şi voluminos. Înainte însă de a-l deschide, pentru ca prin intermediul conţinutului său să aducem o contribuţie la înţelegerea evenimentelor care au loc în fosta Jugoslavie, în chip de preambul, o primă pagină întunecată care trebuie trecută în contul Marii Britanii.

La cererea lui Tito, guvernul britanic îl predă comuniştilor de la Belgrad pe generalul Mihailović, deşi se ştia chiar şi de ultimul neştiutor cum funcţionează justiţia comunistă. Şi pentru ca cinismul şi ipocrizia "perfidului Albion" să se depăşească pe sine, guvernul Majestăţii Sale Regelui George VI îi pune la dispoziţie un avocat englez care să-l apere. Generalul Mihailović, în virtutea precedentului creat la Nürnberg de învingătorii din cel de al doilea război mondial, va fi condamnat la moarte pentru trădare şi executat.

(va urma)

Vasile A. Marian

Teologia mistică şi dogmatică

1. TEOLOGIE ŞI MISTICĂ

După ce am arătat care sînt temeiurile şi izvoarele creştinismului, a venit vremea să pătrundem, în mod mai sistematic şi mai aprofundat, în **doctrina creştină**. Capitolul pe care-l deschidem acum este unul dintre cele mai importante ale acestui curs elementar, el constituindu-se într-un compendiu de teologie dogmatică ortodoxă. Vom căuta să evităm, consecvenţi scopului pe care ni l-am propus, excesul de detalii sau limbajul specializat (de care se abuzează astăzi în teologia "oficială").

Înainte de a vă prezenta conţinutul dogmatic al teologiei creştine se cuvine să precizăm înţelesul exact al unor cuvinte precum **teologie**, **mistică** şi **dogmă**.

Teologie înseamnă literal "ştiinţa despre Dumnezeu (în lb. gr. — **theos**, ("dumne)zeu" şi **loghia**, "ştiinţă", "vorbire despre" de la **logos**, "cuvînt", "raţiune"). Teologia ne vorbeşte despre Dumnezeu atît în fiinţa cît şi în lucrările lui; ea nu se întemeiază însă, precum celelalte "vorbiri" omeneşti, atît pe observaţiile şi raţionamentele minţii noastre (care are un rol secundar în demersul teologic), ci pe datele Revelaţiei Divine. Teologia reprezintă formularea justă şi sistematică a adevărurilor religioase, fiind însă, în acelaşi timp, "nu numai un mod de cunoaştere şi contemplaţie, ci şi un mod de comunicare, de interpretare şi de comuniune" (I. Bria, **Dicţionar de teologie ortodoxă**, p. 7).

Catolicismul şi protestantismul au tendinţa de a desprinde speculaţia teologică de trăirea mistică, făcînd exces de raţionalism (ca în vechea "scolastică" sau ca în mai noua "teologie dialectică") şi ajungînd să coboare teologia pînă la un soi de "filosofie religioasă" uscată, pedantă şi formalistă. Aici trebuie să fim bine înţeleşi. Teologia nu trebuie confundată cu mitologia, nici cu teosofia gnostică, nici cu metafizica şi nici cu filosofia religioasă. Gîndirea mitică şi mitologia aferentă reprezintă un stadiu pre-teologic în istoria religioasă. El caracterizează religiile arhaice sau primitive, lipsite de preciziuni dogmatice şi de armătură teoretică, redusă la adevăruri şi practici mistice elementare, în care divinul este copleşit de omenesc şi uneori chiar de diabolic. Mitul atestă un sentiment obscur al sacrului, mişcîndu-se între fantezia plăsmuitoare a omului şi intuiţia haotică a unor adevăruri tainice, supraomeneşti. Mitologia atestă o viaţă religioasă pre-revelaţională, pe care creştinismul teologic nu şi-o mai poate asuma. Sf. Apostol Pavel, unul dintre întemeietorii gîndirii creştine, spune limpede: "Iar de **basmele** cele lumeşti şi băbeşti fereşte-te şi desprinde-te cu **credinţa cea adevărată**" (I TIMOTEI, 4,7). O sminteală care vine în prelungirea gîndirii mitice şi magice, complicîndu-se însă cu speculaţii filosofice şi chiar ştiinţifice, este şi gnosticismul teosofic, un fel de **mixtum compositum** speculativ şi fantezist, întruchipat pentru lumea modernă mai ales în teosofie, în antroposofie şi în **new-age**-ismul de dată recentă. Ispitele spiritului filosofic au dus, pe de altă parte, la aşa-numita metafizică, demers explicativ de intenţie totalizatoare al minţii omeneşti, dincolo de orice credinţă cu bază dogmatică. Faptul că adesea apar convergenţe între teologie şi metafizica filosofică nu trebuie să ne amăgească. Chiar dacă ating aceleaşi probleme, teologia este bazată pe Revelaţie, în vreme ce metafizica se bazează numai pe raţiunea omenească; dogma, care este esenţială teologiei, repugnă oricărui metafizician consecvent cu sine însuşi. Se poate întîmpla cel mult să se vadă în dogmă o posibilă "metodă" de cunoaştere filosofică, fără nici o legătură necesară cu conţinutul teologic propriu-zis (ca în cazul lui Lucian Blaga, filosoful "eonului dogmatic"). În ce priveşte filosofia religioasă, ea este un fel de compromis între teologia mistică şi metafizica filosofică: un fel de gîndire liberă în marginea unor dogme relativizate, faţă de care filosoful tinde să-şi afirme "originalitatea". Sau altfel spus: metafizicianul îşi proclamă exclusivist propriile adevăruri, filosoful religios reinterpretează personal adevărurile revelate, în vreme ce teologul, plasat complet în afara "cercului vicios" al filosofării, nu face decît "să administreze" o sumă de adevăruri veşnice, mişcîndu-se smerit în liniile de forţă ale tradiţiei dogmatice şi interzicîndu-şi orice "aventură" a gîndirii sale autonome. Dacă ar fi să exemplificăm cu nume ilustre din gîndirea românească, metafizicieni au fost un Lucian Blaga sau un Constantin Noica, filosofi religioşi un Nae Ionescu sau un Petre Ţuţea, iar teologi propriu-zişi un Nichifor Crainic sau un Dumitru Stăniloae. Astfel de distincţii sînt absolut necesare pentru a păzi "dreapta învăţătură", ortodoxia noastră tradiţională, evitînd amestecul nelegitim între domeniul religiei şi cel al culturii, în speţă confuzia între teologie şi filosofie. Oricît de vii şi de interesanţi ar fi metafizicienii sau filosofii religioşi, **dreptcredinciosul** nu poate avea, în materie religioasă, drept "călăuze" garantate decît pe adevăraţii teologi sau pe cei care îşi asumă cu modestie rigorile teologiei. Chiar dacă aceştia vor fi mai puţin... "spectaculoşi". Căci şi aici avem un avertisment apostolic: "Luaţi aminte să nu vă fure cineva minţile cu **filosofia** şi cu deşarta înţelepciune din **predania omenească**, după stihiile lumii şi nu după Hristos" (COLOSENI, 2, 8; a se vedea şi I TIMOTEI, 6, 20).

Spre deosebire de catolicism, ortodoxia consideră teologia în raport permanent şi necesar cu experienţa mistică (în lb. gr. **mysticos**, "secret", "tainic"; "mistica" înseamnă **trăirea** duhovnicească a misterului, a tainei), teologul autentic trebuie să fie, înainte de toate, un "înduhovnicit". Cine **ştie să se roage**, acela este **teolog** adevărat, spune înţelepciunea ortodoxă. Căci rugăciunea cea desăvîrşită — pe care nu mulţi ajung să o stăpînească deplin — aduce cu sine lumina harului sfinţitor, ca una ce-i făcut "în duh şi în adevăr" (IOAN, 4, 23). Trebuie să stăpînim teologia "pe dinlăuntru". Căci cine o consideră doar "pe dinafară" riscă să o prefacă într-o simplă varietate a gîndirii filosofice, ceea ce ar însemna o inadmisibilă confuzie de planuri. Numai credinciosul luminat de rugăciune are o bună întîlnire cu teologia, căci acesta nu numai că o "cugetă", dar o şi "trăieşte". Necredinciosul (ateul) sau răucredinciosul (ereticul) nu pot face teologie reală, nu pot **teologhisi**, căci "nimic nu

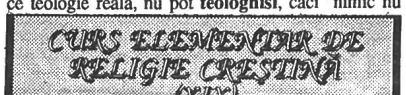

este mai sărac decît cugetarea care stînd **afară** de Dumnezeu, filosofează **despre** Dumnezeu" (**Filocalia** românească, vol. 1, ed. 1946, p. 341). De aceea "purtătorii cei mai importanţi ai experienţei religioase şi ai adevăratei teologhisiri sînt **Sfinţii** — oameni care prin smerenie şi iubire au renunţat la sinea lor spre a se regăsi în Hristos şi în aproapele" (a se vedea, în întregime, utilul Studiu introductiv al Pr. Vasile Răducă la recenta versiune românească a cărţii lui Vladimir Lossky atît de grăitor intitulate **Teologia mistică a Bisericii de Răsărit**). "În tradiţia răsăriteană — arată Vl. Lossky (op. cit., Editura Anastasia, Buc., [1992], pp. 36-37) — nu s-a făcut niciodată o distincţie netă între Mistică şi Teologie, între trăirea personală a tainelor dumnezeieşti şi între dogma afirmată de Biserică (...). Departe de a fi opuse, Teologia şi Mistica se sprijină şi se întregesc una pe alta. Una este cu neputinţă fără cealaltă: dacă trăirea mistică este o punere în valoare personală a conţinutului credinţei comune, Teologia este o expresie spre folosinţa tuturor a ceea ce poate fi încercat de fiecare. În afara adevărului păstrat de Biserică în totalitatea ei, experienţa personală ar fi lipsită de orice siguranţă, de orice obiectivitate; ar fi un amestec de adevăr şi minciună, de realitate şi iluzie — "misticism" în sensul peiorativ al cuvîntului. Pe de altă parte, învăţătura Bisericii nu ar avea nici o înrîurire asupra sufletelor dacă nu ar exprima o trăire oarecum lăuntrică a adevărului dat într-o măsură diferită fiecărui credincios".

Acelaşi Vl. Lossky, unul dintre cei mai importanţi teologi ortodocşi ai acestui veac, insistă asupra caracterului "apofatic" sau "negativ" al teologiei răsăritene (pe urmele **Teologiei mistice** a Sf.Dionisie Pseudo-Areopagitul). Conform învăţăturii areopagitice (confirmate de multe alte locuri patristice), există "două căi teologice cu putinţă: una procedează prin **afirmaţii** (Teologia catafatică sau pozitivă), iar cealaltă prin **negaţii** (Teologia apofatică sau negativă)". Mai degrabă putem spune însă **ce nu este** Dumnezeu decît **ce este** El. Nici o afirmaţie făcută de om, conform logicii şi limbajului său, nu se potriveşte cînd e vorba despre Dumnezeu — "taină a tainelor" ce "covîrşeşte toată mintea"! Ştim că Dumnezeu **este** în chip absolut; dar acest "a fi" dumnezeiesc nu se aseamănă cu nimic din fiinţa acestei lumi. Dumnezeu este dincolo de tot ceea ce există, de tot ceea ce este posibil în mod obişnuit. Dumnezeu **nu este** nimic din ceea ce poate fi experimentat senzorial şi afirmat raţional. "Spre a ajunge la El ar trebui negat tot ceea ce este mai prejos de El, adică tot ceea ce există (...). Tocmai prin necunoaştere (**agnosia**) ajungem să cunoaştem pe Acela Care-i mai presus de toate obiectele cunoştinţelor cu putinţă. Procedînd prin negaţii, ne ridicăm de la treptele cele mai de jos ale fiinţei pînă la culmile sale, îndepărtînd în mod progresiv tot ceea ce poate fi cunoscut, spre a ne putea apropia de Cel Necunoscut în întunericul necunoaşterii absolute. Căci după cum lumina — şi mai ales o lumină prisositoare — face nevăzut întunericul, tot aşa cunoaşterea făpturilor — şi mai ales prisosul de cunoaştere — desfiinţează necunoaşterea, care este însă singura cale de a ajunge la Dumnezeu în Sine" (idem, pp. 54-55). Apofatismul creştin preface speculaţia raţională într-o **contemplare mistică** a Sfintei Treimi.

Aceste subţirimi de gînd şi de expresie nu trebuie să sperie. Ne vom obişnui treptat cu acest limbaj antinomic al literaturii mistice şi dogmatice. Trebuind să exprime inexprimabilul, limbajul acesta este obligat la surprinzătoare temerităţi. Teologia creştină reprezintă, mai ales în rădăcinile sale ortodoxe, cea mai înaltă şi mai sublimă aventură a spiritului şi limbajului omenesc. Sigur că noi, din necesităţi aşa-zicînd didactice, vom căuta să simplificăm pe cît cu putinţă lucrurile, fără a le trăda însă esenţa.

Nu trebuie să înţeleagă cumva că teologia creştină ar fi "iraţională". Ea nu contestă raţiunea, dar o depăşeşte. Nu este iraţională sau antiraţională, ci **supraraţională**. Raţionalismul şi iraţionalismul sînt două extreme ale gîndirii omeneşti autonome, extreme de care teologia se îndepărtează deopotrivă. Teologia creştină preţuieşte raţiunea, dar nu ca "izvor" sau "sediu", ci doar ca "treaptă intermediară" sau ca "vehicul" al adevărului. Raţiunea este utilă, dar insuficientă. Adevărul rezidă, pentru teolog (şi pentru credincios în genere), **în dogmele revelate**, care transcend raţiunea şi se cuvin asumate prin **credinţă**.

Tot aşa, teologia creştină se ţine departe şi de alte două extreme (ca să nu zicem "fundături") ale gîndirii omeneşti: idealismul (conform căruia numai "spiritul" sau "ideile" ar exista în mod real) şi materialismul (care afirmă doar existenţa reală a materiei, activitatea spirituală fiind văzută doar ca o "funcţie" a acesteia!). Religia creştină opune acestor unilateralizante concepţii filosofice **spiritualismul** său rodnic şi cuprinzător; sau, mai exact spus, **realismul său spiritual**. "Spiritul e afirmat, materia e netăgăduită. Numai că spiritul e primordial şi exercită asupra materiei primatul său patern. Ordinea cosmică, în toată divina ei frumuseţe, nu e opera hazardului, ci opera spiritului care dă formă pastei amorfe a materiei. Bucată vie de univers, rezumînd întreaga minune a existenţei, omul nu este nici umbra iresponsabil spînzurată de idee, dar nici iresponsabilul animal redus la ritmul mecanic al determinismului materialist. El e trup din materie şi spirit din divinitate (...), deplin responsabil de actele lui. Doctrina spiritualistă, cuprinzînd în amploarea ei fără egal cele două elemente ale vieţii,, ţinînd seama, prin urmare, de cele două naturi ale aceleiaşi realităţi, e **doctrina realismului creştin**" (Nichifor Crainic, **Puncte cardinale în haos**, p. 34).

Sînt interesante, cu privire la problema întîietăţii spiritului sau materiei, atît de naiv exacerbate astăzi, aceste cuvinte atribuite lui Iisus într-un text apocrif (**Evanghelia după Toma** 29): "Dacă spiritul a zămislit materia, aceasta-i o minune. Dar dacă materia a zămislit spiritul, aceasta-i o minune a minunilor! Numai că mă întreb, mirîndu-mă: De unde atîta bogăţie într-atîta puţinătate?!"...

Spiritul şi materia au amîndouă existenţă reală şi sînt bune în sine, ne învaţă creştinismul, numai că spiritul este **primordial** şi **supraordonat** materiei, reprezentînd "calitatea" care guvernează "cantitatea" sau "superiorul" care guvernează "inferiorul". Dar spiritul nu este doar cauza primă, ci şi scopul ultim al realului. Materia (ceea ce, prin păcat, a devenit "stricăcios" în noi) "va fi înghiţită" de spirit (ceea ce este "nestricăcios") în perspectiva eschatologiei creştine (a se vedea I CORINTENI, 15, mai ales 52-54). Acesta este şi unul dintre înţelesurile termenului de "înduhovnicire" (spiritualizare): transfigurarea materiei prin duh.

Aşadar teologia mistică este supraraţională şi spiritualistă, întemeindu-se pe dogmele de credinţă revelate şi folosindu-se de raţiunea comună numai din necesităţi de expunere. E bine să avem în vedere şi observaţia Sf. Ioan Damaschin (**Dogmatica**,ed.cit., pp. 4-5): "Căci ce vrea să vorbească sau să audă despre Dumnezeu trebuie să ştie în chip clar că în această privinţă **nu sînt toate inexprimabile şi nici toate exprimabile, nici toate incognoscibile şi nici toate cognoscibile. Altceva este cognoscibilul şi altceva exprimabilul**, după cum altceva este vorbirea şi altceva cunoaşterea. De aceea nu pot fi exprimate cu claritate multe din cele ce se înţeleg în chip tainic despre Dumnezeu, ci **sîntem siliţi să exprimăm lucrurile care sînt mai presus de noi în felul nostru omenesc de a vorbi**" (sublinierile ne aparţin).

— va urma —

Arhimandritul Placide Deseille

Divergențe și convergențe între tradiția ortodoxă și tradiția apuseană

II. CONVERGENȚE

1. Rădăcinile comune

De-a lungul primului mileniu al erei creștine, în pofida existenței unor germeni de dezbinare, unitatea spirituală a reușit să se păstreze. De la Atlantic până în deșertul sirian, din Britania pînă în Africa de Nord și Egipt, se întindea acea unică **Romania**, unde bisericile locale erau într-o permanentă comunicare și unde — cel puțin până în epoca lui Carol cel Mare — se exercita suveranitatea Împăratului de la Constantinopol.

Această **Romania** creștină fusese în mod providențial precedată de opera de unificare pe care o săvârșise întâi Alexandru cel Mare, apoi Augustus și succesorii săi. Încă cu trei ani înainte de Hristos, Alexandru cel Mare nutrise ambiția prodigioasă de a-i preface pe toți oamenii în "cetățeni supuși aceluiași Stat și aceleiași Stăpâniri", de a instaura "pacea universală, concordia, unirea, asigurând comunicarea tuturor oamenilor unii cu ceilalți", cum arată Plutarh în a sa **Viață a lui Alexandru**. Din opera lui Alexandru s-a născut civilizația elenistică, strălucit creuzet în care contribuțiile Iranului, Indiei și Egiptului, ce se numărau printre cele mai prestigioase civilizații ale Asiei și Africii, s-au contopit cu moștenirea europeană a Greciei clasice. Chiar în pragul erei noastre, Roma lui Cezar și a lui Augustus a preluat moștenirea alexandrină, ambiționând să asigure pentru eternitatea lumii întregi pacea și prosperitatea, prin conjugarea culturii elenistice cu arta romană a guvernării pe principiile echității și justiției. Primele trei veacuri ale erei creștine au fost totodată și trei veacuri de pace, foarte prielnice expansiunii Bisericii începătoare, în ciuda persecuțiilor datorate refuzului creștinilor de a se conforma cultelor păgâne, care în ochii romanilor de atunci ar fi garantat unitatea politică și coeziunea morală a Imperiului.

Convertirea împăratului Constantin ("Edictul de la Milan — 313) a determinat o totală răsturnare a situației. Încă înainte de sfârșitul secolului al IV-lea, creștinismul a ajuns să fie proclamat ca religie oficială a Imperiului (380). Credința creștină, în locul păgânismului roman, principiu de coeziune a Imperiului, faimoasa **Pax romana** apărând ca semn și rezultat al împăcării bisericești și al prefacerii inimilor prin harul dumnezeiesc. Treptat, legislația imperială s-a impregnat de spiritul creștin; Constantin însuși va promulga legile pentru îngrădirea divorțului, pentru îndulcirea soartei sclavilor, pentru protecția copiilor, săracilor, prizonierilor și condamnaților, precum și pentru sfințirea zilei de duminică. Creștinismul făcea mai mult decât să se adapteze unei civilizații preexistente; elenismul și romanitatea antică nu fuseseră lichidate, fireşte, dar ele suferiseră încetul cu încetul o prefacere totală, o transfigurare ce avea să dea naștere unei civilizații și culturi noi, specific creștine. Operele Părinților Bisericii, arhitectura Sfintei Sofia din Constantinopol, arta mozaicurilor și icoanelor — toate acestea n-ar fi fost posibile fără filosofia și literatura Antichității, fără arhitectura și arta păgână a Greciei și Romei; dar ele reprezintă, orice s-ar zice, ceva cu totul diferit.

Unire între popoare foarte diverse, viață publică impregnată de creștinism și accesibilă chiar maselor populației — iată binefacerile pe care Imperiul le aducea tuturor celor ce țineau în cinste numele de "Romani", devenit deacum sinonim cu acela de "Creștini". Acești oameni păstrau, în general, un anume atașament față de originile lor, de micile lor patrii, dar fără veleități separatiste; acest patriotism spontan și natural li se părea perfect conciliabil cu apartenența la o comunitate politică și la un univers cultural mai vast, depășind orice particularism.

În cursul secolului al V-lea, mai multe regate barbare sunt întemeiate pe teritoriile occidentale ale Imperiului. Aceste evenimente sunt interpretate în general drept "sfârșitul Imperiului Roman de Apus". Realitatea este însă complexă. Detronarea lui Romulus Augustulus în 476 a marcat numai încheierea perioadei de diviziune a Imperiului între doi titulari, unul pentru partea orientală, altul pentru partea occidentală, diviziunea instaurată la moartea lui Theodosie I (395); acum Occidentul intra din nou sub autoritatea împăratului redevenit unic, cu reședința la Constantinopol.

Regii barbari, îndeosebi cei franci, aveau să fie integrați ierarhiei

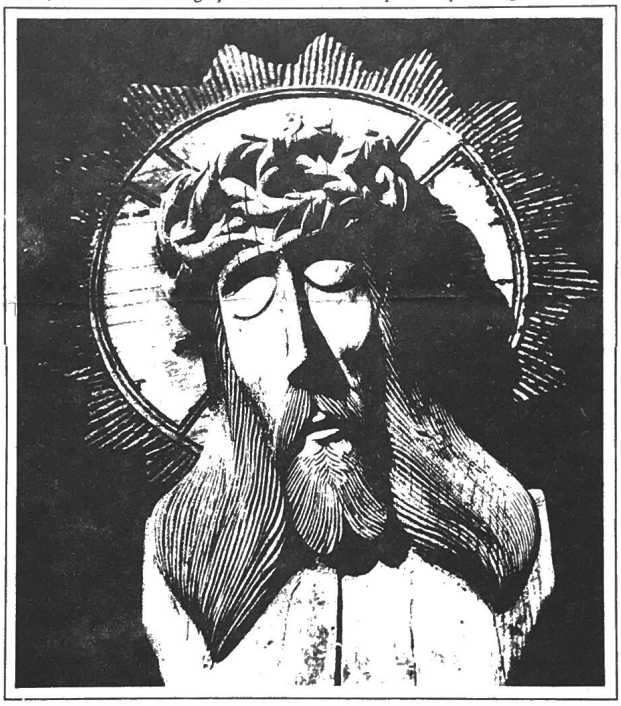

Imperiului. Ei aveau să fie investiți cu înalte demnități militare imperiale, inclusiv cu cea a consultantului. Gallia merovingiană era asemănătoare Galliei romane mai mult decât s-ar crede, iar elementele france și gallo-romane au fuzionat foarte repede; ea a intrat în sânul a ceea ce s-a numit "Commonwealth-ul bizantin", comunitatea culturală și religioasă a Imperiului roman creștinat. Situația regatelor barbare din Occident era analogă cu ceea ce aveau să fie mai târziu, în Europa balcanică, Statele sârbilor și bulgarilor. Ar fi o eroare să credem că francii au fost de la început, în **Romania**, un factor de dezagregare; aceasta nu se va întâmpla decât atunci când papa Grigore III, dornic să devină cu totul independent față de Bizanț, va face apel la Carol Martel și va binecuvânta uzurparea de către carolingieni a drepturilor dinastice ale merovingienilor.

Occidentul a avut în toată această perioadă Sfinți și Părinți bisericești recunoscuți de întreaga Biserică ortodoxă. Rădăcinile sale ortodoxe ne sunt vădite de nenumăratele monumente — biserici, baptisterii, vestigii diverse — ce pot fi datate, în mare, în această epocă. Nu-i mai puțin adevărat că Occidentul nu și-a asumat niciodată în întregime teologia Părinților greci, nici christologia post-calchedoniană.

2. Vestigii ale unității pierdute

De-a lungul celui de-al doilea mileniu, în pofida schismei din secolul al XI-lea și evoluției ulterioare a Occidentului, numeroase vestigii ale unității pierdute au rămas evidente.

Se cuvine subliniat că Sfântul Augustin n-a fost un eretic și că, în ciuda elementelor eronate sau prea personale ce apar în gândirea sa (motiv pentru care ortodocșii îl numesc doar **Fericitul** Augustin — n.trad.), scrierile lui ne transmit totuși învățătura tradițională a Bisericii, exprimată adesea cu un geniu fără pereche. Occidentul a moștenit și el acest aspect al operei augustiniene și a ştiut adesea, într-o măsură variabilă după feluriții autori, să se disocieze de elementele prea îndoielnice. Așa se face că autorii spirituali ai secolelor al XI-lea și al XII-lea aparțin încă universului patristic și rămân apropiați de tradiția ortodoxă, așa cum se păstrase ea în Occident până-n vremurile schismei. Cam aceleași lucru l-am putea spune despre aproape toate producțiile — arhitecturale, plastice sau literare — ale epocii romanice. Autorii cistercieni ce gravitau în jurul lui Bernard de Clairevaux au descoperit chiar elemente din doctrina Sf. Grigore de Nyssa sau a Sf. Maxim Mărturisitorul, pe care le-au legat cu tradiția augustiniană, nu tocmai conformă celei grecești.

În secolul al XII-lea, un Toma de Aquino, cel mai ilustru reprezentant al scolasticii și apărător al tezelor romano-catolice împotriva "grecilor", se voia în egală măsură discipol al Sfinților Părinți ca și al lui Aristotel; o reală cunoaștere a lui Dionisie Areopagitul, a lui Grigore al Nyssei și a altor texte patristice grecești i-au permis să nuanțeze, în puncte importante, augustinismul prea exclusivist al antecensorilor săi, chiar dacă le-a rămas puternic tributar în alte privințe.

Caracterul prea scolastic și abstract luat de teologia dogmatică în universitățile occidentale, începând cu secolul al XIII-lea, a făcut-o adeseori suspectă în ochii spiritelor mistice și a provocat o disociere între "teologie" și "spiritualitate". Acest divorț nu tocmai legitim a avut totuși rezultatul benefic de a menține oarecum viața spirituală în cadrele tradiției primelor zece veacuri, ceea ce nu înseamnă, desigur, că ar fi rămas integral "ortodoxă". Experiența rugăciunii și vieții spirituale a generat astfel, în Occident, un fel de teologie a sa proprie, inspirată într-o măsură considerabilă din Sfinții Părinți. Viețile Părinților din Pustie, Sf. Cassian, Sf. Ioan Scărarul, Sf. Dorothei al Gazei se numără printre principalele surse ale doctrinei ascetice, alături de Fericitul Augustin și de Sf. Grigore cel Mare. Părinții capadochieni, cunoscuți în primul rând prin intermediul lui Scotus Erigena, dar mai ales Sf. Dionisie Areopagitul, venerat în Occident ca prim episcop al Parisului, au fost principalii maeștri ai doctrinei occidentale despre contemplație. Așa se explică faptul că Sf. Nicodim Aghioritul și Sf. Theofan Pustnicul au putut utiliza, ce-i drept cu câteva indispensabile modificări, o lucrare occidentală despre viața spirituală în duhul Contrareformei: **Combattiment spirituale** a lui Lorenzo Scupoli (această carte a italianului Scupoli, datând din 1589, a fost cunoscută la noi mai ales sub titlul **Războiul nevăzut** — n.trad.), care a devenit, prin traducerea sa în greacă și în rusă, unul dintre clasicii spiritualismului ortodox.

O astfel de doctrină a putut rodi prin lucrarea tainică a Duhului Sfânt, care suflă unde vrea. Pe tot parcursul celor nouă secole care au urmat separării dintre Catolicismul roman și Ortodoxie, bărbați și femei fără număr au dat în Occident pilde admirabile de iubire dumnezeiască, de rugăciune necontenită, de ascză, de smerenie și de milostivire, de ascultare evanghelică, de îngăduință față de vrăjmași și de iertare a ofenselor. Și nu o dată au mărturisit cu sângele lor credința în Hristos.

Occidentul n-a încetat niciodată să se intereseze de Părinții Bisericii și de tradiție comună a primelor veacuri. Secolul al XVI-lea a inaugurat un grandios efort de editare, ce va culmina în secolul al XIX-lea prin uriașa muncă de îngrijire și tipărire a celor două Patrologii, greacă și latină, ale Abatelui Migne. Această tradiție se prelungește și în secolul XX, dacă ținem seama de cele peste 350 de volume apărute deja în binecunoscuta colecție "Sources chrétiennes".

3. Spre o refacere a unității europene

Istoria ne arată că cele două jumătăți ale Europei sunt mai puțin străine una de cealaltă decât am fi noi ispitiți să le gândim. Ea ne sugerează că cel mai bun model pentru Europa de mâine nu este Imperiul carolingian,ci acea **Romania** nedivizată din mileniul întâi,a cărei nostalgie nu poate fi decât fecundă.

Modelul carolingian ne duce către o Europă deja divizată, slăbită și stigmatizată de toate dramele spirituale care au bântuit peste vremuri Occidentul. Dimpotrivă, **Romania** creștină ne oferă icoana unei lumi neîndoielnic diversificate, dar în același timp unite prin participarea la aceeași cultură și prin comunitatea eclesiastică, dominantă peste toate părțile ei.

Frângerea acestei unități spirituale a constituit drama Europei. Actualul proces de unificare ar fi o excelentă ocazie de a lecui acest rău învechit. Totul este să se cumpănească bine asupra acestei posibilități, evitându-se atât deșartele amăgiri cât și soluțiile superficiale. Structurile economice și politice

MASONERIA ÎN ACTUALITATE

(continuare din numărul trecut)

Printre adversarii cei mai incomozi ai imperialismului iudeo-masonic se numără națiunile istorice, statele naționale, spiritul național în genere. Europa tradițională se întemeia spiritualicește pe **creștinism**, istoricește pe **entitățile naționale** și politicește pe **monarhism**. Sau, dacă vreți, ființa Europei tradiționale își avea "trupul" în națiuni sau neamuri, "sufletul" în monarhism și "spiritul" în Biserică. Cine vrea să distrugă organismul istoric european va lovi cu necesitate în aceste temeiuri ale lui; va propaga, prin urmare, împotriva determinismului național — **cosmopolitismul** sau **internaționalismul**, împotriva ordinii monarhice și aristocratice — **republicanismul** și **egalitarismul** socializant, împotriva creștinismului bisericesc — mai ales **ateismul** și **anticlericalismul**. Putem obține astfel **portretul-robot al antieuropeanului modern**: el va fi fundamental un cosmopolit, un dușman al oricărei idei de ierarhie socială reală, un liber cugetător, un "emancipat" în genere, fascinat de "progres" și "civilizație", de "pacifism" și "umanitarism", de "libertate, egalitate, fraternitate", de "drepturile omului" și alte astfel de lozinci demagogice, cu iz "revoluționar". Se poate observa cu ușurință că toate acestea provin din recuzita ideologică a veacului "iluminist", ce începe cu întemeierea masoneriei moderne (1717) și se încheie în baia de sînge a Revoluției Franceze (1789-1792). Sub aspect politic, toate aceste idei și atitudini caracterizează, de două veacuri încoace, ceea ce se numește îndeobște **stînga** politică (cu toată varietatea formelor ei istorice).

Masoneria este prin excelență stîngistă. Ba mai mult decît atît: ea este însuși "motorul" stîngii mondiale. Acest stîngism masonic are pe de o parte **un caracter distructiv** (urmărind prăbușirea totală a ordinii tradiționale), iar pe de altă parte un caracter "constructiv" (urmărind instaurarea unei "noi ordini" pe ruinele statelor naționale și creștine, conforme cu perceptele și interesele conspiratorilor oculți). Masoneria se erijează ea însăși în "mare Arhitect al Universului" dezdumnezeit. Țelul ei este "să zidească" o lume amorfă, o societate internațională atomizată și robotizată, funcțională în sensul premeditat de iudeo-masoni și manipulată în totalitate de aceștia. De fapt, avînd în vedere că evreii sînt atotputernici în masonerie, ei vor fi și adevărații beneficiari ai acestei "noi ordini mondiale", stăpînii efectivi ai Europei și chiar ai lumii întregi. În felul acesta ei visează să-și îndeplinească destinul "mesianic" de "popor ales", în acord cu dezideratele istorice tradiționale ale iudaismului. Cît de mult s-au apropiat astăzi de împlinirea acestui vis poate cîntări orice om cu mintea limpede, constatînd cum, protejat de "gorila" americană, Israelul sfidează lumea întreagă și își terorizează vecinii sau cum, sub presiunea cercurilor masonice și cu sprijin conjunctural al Germaniei, Europa națiunilor tinde să se sinucidă politic și spiritual prin acceptarea așa-zisului "Tratat de la Maastricht" (noua formulă de concretizare istorică a vechiului ideal masonic al "Statelor Unite ale Europei", plan diabolic de abolire a autodeterminării statelor naționale și a conștiinței etnice a popoarelor europene).

Aici este un paradox peste care se trece prea ușor cu vederea. Evreii, principalii coordonatori și beneficiari ai acțiunilor masonice, sînt ei înșiși **poporul cel mai rasist și mai tradiționalist** din cîte a cunoscut istoria; la ei acasă practică fără scupule **naționalismul** cel mai radical, pe care însă ar vrea să îl interzică altora. Ei și-au păstrat unitatea de neam prin **credința religioasă**, pe care însă la alții încearcă să o dinamiteze neîncetat. Ei critică și persiflează toate formele de conservatorism ale lumii neevreiești, însă pe ei se definesc constant prin raportare la propria **Tradiție**, pentru care sînt gata să mărturisească cu viața. Cît de amețite trebuie să fie creierele creștine (sau, mai general vorbind, neevreiești) încît să nu vadă că evreii procedează ca neam tocmai **invers** decît le recomandă propagandistic neevreilor să procedeze! Noi — par să spună ei — sîntem naționaliști și religioși, pentru că știm bine că aceasta este cheia existenței istorice exemplare; ceilalți, neevreii (**goim**, "dobitoacele") trebuie însă deznaționalizate și despiritualizați, spre a nu ne face concurență și spre a deveni simple turme de manevră ale voinței noastre suverane! Noi sîntem un popor sfînt și trebuie să ne apărăm cu sfințenie cele sfinte ale noastre: Neamul și Credința (care, în fond, sînt una). Ceilalți, neevreii, prin natura lor "inferiori", nu trebuie lăsați să-și păstreze temeiurile sfinte, ci trebuie să-i determinăm să devină orbi și obedienți, spre a ne sluji în mod necondiționat și a nu avea în numele a ce să ne ceară socoteală! Aceasta este, de fapt, esența gîndirii talmudice, transpusă în mod deghizat în ideologia dizolvantă a masoneriei. Nu e greu de constatat în ce măsură îngrijorătoare lumea contemporană a căzut pradă acestor manevre dizolvante, mai ales printr-o **manipulare** și **dezinformare** regizate prin **mass-media** la scară planetară (a se vedea în acest sens și documentarul realizat,tot în paginile acestei reviste, de d-l Silviu Alupei; "Epoca dezinformării" este creația prin excelență a strategiei complotiste de tip masonic).

Desigur, masonii sau masonizații vor veni cu goriște. De pildă în problema națională. Ei ni-i vor arăta bunăoară cu degetul pe marii noștri naționaliști romantici din generația pașoptistă — un Heliade, un Bălcescu, un Kogălniceanu, un Cuza... Asta ar trebui să însemne că masoneria, de vreme ce unii ca aceștia au făcut parte din ea, n-ar fi deloc antinațională. Ba chiar se vor apuca să explice, în limba lor de lemn, că "România modernă" masonii au făcut-o, de la Kogălniceau și Cuza, prin Hohenzollerni și junimiști (nu și Eminescu!), pînă la liberalismul mai nou și la bruma de democrație interbelică... Te pomenești că de aceea ne-o fi mers atît de prost! Iar astăzi tot ei te silesc, consecvenți, să ne bage "în Europa", pe căi liberale, social-democratice sau pur și simplu **new-age**-iste (dar **nota bene**: în Europa **lor**!)...

Iată un prim aspect esențial, ce trebuie bine înțeles, căci el reprezintă una dintre acele **contradicții aparente** cu care spuneam că masonii se pricep să joace atît de abil. Neîndoielnic că masoneria este programatic cosmopolită, internațională. **Cosmopolitismul** s-a aflat și printre principiile de bază ale revoluționarilor iudeo-francezi (de la 1789 pînă la 1871). **Internaționalismul proletar** (Proletari din toate țările, uniți-vă!") a fost temeiul doctrinar al bolșevismului de origine iudeo-masonică. Astăzi lumea este agitată de imperativul **internaționalismului democratic** (totul tinde să devină "sans frontières"), scontata piatră de temelie a "societății viitorului" (o utopie masonică post-comunistă). Să reținem din capul locului numitorul comun al tuturor acestor curente dizolvante, care nu sînt decît etape strategice, numai aparent contradictorii, ale unui plan unic și extrem de coherent.Se poate recunoaște în cosmopolitismul sau internaționalismul masonic pervetirea abjectă a universalismului creștin. Avem de-a face aici cu un universalism pe dos (prost sau tendențios înțeles).Căci universalismul autentic este polimorf și spiritualist,în vreme ce internaționalismul este amorf și materialist.

E totuși un fapt istoric că în secolul al XIX-lea masonii au încurajat **și** naționalismele (ceea ce i-a și determinat pe naționaliștii romantic-revoluționari ai vremii să se înscrie masiv în francmasonerie și să-i adopte lozincile, iluzionîndu-se că astfel pot sluji mai eficient cauza neamului lor și chiar pe acel retoric "Dumnezeu al popoarelor"). Este interesant că, deși națiunile europene se conturaseră demult (încă dinspre sfîrșitul Evului Mediu) și deși Europa exista firesc în "trupuri" etnice consolidate, **naționalismul ca doctrină** n-a existat înainte de secolul al XIX-lea! Abia în acest secol (stupid" după Léon Daudet), care a și fost numit "al naționalităților", s-a trecut, încetul cu încetul, de la naționalism firesc, organic și nediscursiv al veacurilor anterioare la un naționalism doctrinar, ofensiv și retoric. Sau s-ar putea zice: de la existența națională organică, subconștientă mai degrabă, la naționalismul politizant, la ofensiva "conștiinței naționale". **Cineva** (negreșit că nu popoarele însele!) a avut interesul precis de a da realităților naționale firești această turmură militantă, folosindu-se de o propagandă corespunzătoare. **Naționalismul a fost inclitat să devină armă de luptă politică**. Ba chiar s-a mers, în unele cazuri, pînă la substituirea misticii religioase cu noua "mistică națională". Acestea au fost fapte pline de consecințe în istoria modernă și stăm pînă astăzi, vrînd-nevrînd, în bătaia razei lor.

(continuare în numărul viitor)

Adolf VASILESCU

DIVERGENȚE și CONVERGENȚE

ce urmează a fi treptat puse la punct nu vor putea să asigure singure o reconstituire a unității după modelul Imperiului roman. Ele vor trebui să respecte identitățile naționale, care sunt rezultate ale unor evoluții istorice, fără a lăsa însă loc manifestărilor izolaționiste sau xenofobe. Ar fi de dorit, pe de altă parte, ca aceste structuri noi să cuprindă nediscriminatoriu diversele popoare ce se trag din aceleași rădăcini greco-romane și creștine; în loc de a se limita la Europa Occidentală și anglo-saxonă, aceste structuri s-ar cădea să înglobeze și națiunile ortodoxe din Răsărit.

O parte destul de mare a populației europene îndepărtându-se de creștinism, iar cei rămași creștini fiind divizați confesional, n-ar mai fi cu putință, din nefericire, să sperăm la o apropiată restabilire a acelei "symphonia" ce exista în lumea bizantină între autoritatea civilă și Biserică. În starea actuală a lucrurilor, creștinismul nu mai poate fi, cel puțin pentru viitorul imediat, "religie de Stat" în Europa. A vorbi astăzi despre **reîncreștinarea Europei** înseamnă a avea în gând o reprimenire a credinței și a vieții spirituale, în sânul unor comunități ce urmează a crește numeric în timp și a redeveni cândva răspânditoare de lumină; este vorba deocamdată de acțiunea unui ferment spiritual în actuala societate dezduhovnicită. Să ne gândim la rolul pe care **Epistola către Diognet** îl hărăzea creștinilor în Imperiul păgân: ei trebuiau să-i dăruiască un suflet.

Pe de altă parte, chiar dacă principial este de dorit ca Europa să-i readune la un loc pe creștinii de diferite confesiuni, nu trebuie disimulată dificultatea restabilirii, într-un viitor previzibil, a unei comuniuni sacramentale și a unei desăvârșite unități dogmatice între grupurile astăzi divergente. Nici nu trebuie reduse lucrurile la motivația facilă a unor neînțelegeri istorice și a unor diferențe de mentalitate. Aici sunt angajate puncte importante ale credinței creștine. Biserica romano-catolică, întemeindu-se pe ideea unui progres doctrinar propriu și pe o răstălmăcire a istoriei bisericești din primele veacuri, și-a definit ca dogme de credință anumite puncte controversate ale eclesiologiei sale (puterea universală atribuită papei de la Roma sau infailibilitatea sa personală în materie de doctrină) și anumite elemente doctrinare specifice tradiției latine (mai cu seamă, în ideologia trinitară, adaosul **Filioque**). Or Biserica Ortodoxă estimează că aceste felurite puncte contravin tradiției apostolice, așa cum se vede și din recentele declarații ale Patriarhului ecumenic. Cu grupurile rezultate de pe urma Reformei, dificultățile unei reunificări religioase sunt încă și mai mari, mai ales din pricina concepției radical diferite cu privire la slujirea bisericească și la problema accesului femeilor în oficiul pastoral.

Față de Biserica comună, Biserica Ortodoxă nu poate accepta să fie considerată doar ca "jumătate orientală" a Bisericii lui Hristos. Imaginea celor "doi plămâni ai Bisericii", aplicată Catolicismului și Ortodoxiei, nu poate mulțumi o conștiință ortodoxă. Biserica Ortodoxă are credința nestrămutată de a reprezenta Biserica lui Hristos în toată plenitudinea ei. Iar Biserica Catolică, la rândul său, este animată de aceeași convingere, chiar dacă ea rezervă un locșor, alături de "ritul latin", și așa-numitelor "rituri orientale" — noțiune străină Ortodoxiei.

Aceste constatări nu trebuie să creeze impresia că ne aflăm în fața unui impas insurmontabil, , nici să ne ducă spre o atitudine de pasivitate și descurajare. Dacă trebuie să renunțăm la visul unui unionism facil — momentul și împrejurările unității depline rămânând o taină ascunsă la Dumnezeu, inaccesibilă estimărilor noastre omenești — avem totuși o vastă muncă de întreprins. Europa occidentală și cea orientală trebuie în primul rând să înceteze de a se mai considera una pe cealaltă. Dialogurile între teologi de confesiuni diferite nu sunt poate la îndemâna tuturor. Dar, pe un plan mai larg, contactul între creștinii de tradiție latină și cei ortodocși, în Europa de mâine, ar putea fi extrem de fecundă pentru ambele părți. Relele de care Occidentul a suferit și suferă încă provin într-o mare măsură din prea îndelunga viețuire exclusiv în tradiția augustiniană, absolutizată în mod nelegitim. Teocrația pontificală a Evului Mediu și clericalismul, Reforma protestantă, certurile teologice sterilizante cu privire la grație și libertate, filosofia individualistă și nominalistă, jansenismul, reacțiile agresive de anticlericalism — toate aceste sunt puternic tributare încremenirii în augustinism și în tradiția latină. Prezența ortodoxă în Europa este o șansă pentru toți creștinii. Ea îi poate ajuta în mod eficace să descopere plenitudinea, tinerețea și prospețimea tradiției creștine a primelor veacuri. Rolul unui Berdiaev și al ortodocșilor de la Meudon în nașterea personalismului francez, influența fecundă a Ortodoxiei asupra unor gânditori catolici precum Jean Daniélou sau Louis Bouyer, redescoperirea sensului icoanei în Occident, audiența unei colecții precum "Spiritualité orientale" de la Bellefontaine, străluicirea duhovnicească a câtorva comunități monahale catolice care au știut să se deschidă influențelor ortodoxe — toate acestea atestă faptul că ar fi cu putință și cu folos o și mai adâncă pătrundere a germenului ortodox în creștinătatea occidentală.

Acesta implică, firește, faptul că ortodocșii să nu se lase pradă tendințelor de naționalism eclesiastic (atât de contrare de altfel veritabilului spirit al Ortodoxiei), nici pornirilor denigratoare sau vrajbelor interne; ei vor trebui, de asemenea, rezistând influențelor corupătoare ale civilizației bazate pe consum și profit, precum și relativismului doctrinar din jur, să-și țină inima deschisă, să respecte intimitatea conștiințelor, libertatea personală, fără exagerări în sensul unui prozelitism pripit și indiscret; să se intereseze cu bunăvoință de tot ce există în lumea neortodoxă ca vestigii ale unei tradiții originare comune, bucurându-se și dând slavă lui Dumnezeu pentru ele. Grija lor de căpătâi trebuie să fie aceea de a rămâne cât mai fideli doctrinei Sfinților Părinți și tradiției generoase a Bisericii. Atunci, fără doar și poate, prezența lor pretutindeni în Europa, departe de a fi un nou factor de tensiune, va reprezenta un fel de memorie vie a originilor, un ferment deosebit de eficace în procesul refacerii unității spirituale a acestei Europe a vremurilor noi.

(Această conferință a fost rostită la Athena, pe data de 7 septembrie 1990, în cadrul celui de-al VII-lea Congres al Asociației Panhellenice a Teologilor; traducerea românească s-a efectuat în Redacție, după textul original în limba franceză)

EVREII ÎN ROMÂNIA (9)

4. ANTISEMITISMUL

Fiecare filă din istoria evreilor din **diaspora** este în acelaşi timp o filă a istoriei antisemitismului. Pretutindeni unde s-au aşezat, după părăsirea Palestinei, evreii, ca urmare a comportamentului lor, au stârnit ostilitatea populaţiilor băştinaşe.

În refugiul lor, uneori voluntar, de cele mai multe ori însă forţat, evreii nu s-au mulţumit niciodată cu statutul pe care, în termenii folosiţi astăzi, l-am denumi de azilanţi politici, acceptând toate consecinţele care decurg din acest statut. Indiferent de locul unde s-au stabilit de-a lungul timpurilor, evreii au purtat în străfundul sufletului credinţa în împlinirea cuvintelor rostite de Dumnezeu pe muntele Sinai: *"Deci, de veţi asculta glasul Meu şi de veţi păzi legământul Meu, dintre toate neamurile Îmi veţi fi poporul ales că al Meu este tot pământul; Îmi veţi fi împărăţie preoţească şi neam sfânt!"* Iar dacă acestui legământ i se adaugă cuvintele divinităţii din "Chemarea lui Avram", *"Şi Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău şi vei fi izvor de binecuvântare. Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; şi se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului"*, se poate înţelege de ce evreii, oriunde se găsesc, nu fac parte din categoria refugiaţilor care se limitează la bucuria de a fi scăpat de persecuţiile care i-au alungat pe meleaguri străine, arătându-se recunoscători faţă de cei ce le-au oferit ospitalitate.

Încredinţaţi că întotdeauna Dumnezeu va fi alături de ei, evreii acţionează cu o vigoare rar întâlnită la alte popoare pentru a se afirma şi a dobândi putere. Dacă **Tora** le-a insuflat credinţa că sunt **poporul ales**, destinat să stăpânească lumea, **Talmudul** i-a învăţat care sunt căile prin care se poate ajunge la această stăpânire. I-a învăţat că oamenii sunt mai înclinaţi să se închine **viţelului de aur** decât lui Dumnezeu. I-a învăţat că bogăţia înseamnă putere şi deci toată energia lor creatoare trebuie să se canalizeze în domeniul economic, căci cine stăpâneşte economia, cu precădere finanţele şi comerţul, poate influenţa şi chiar domina viaţa politică. Aşa se face că un popor de păstori şi agricultori în ţara lor de origine, în diaspora, şi-a găsit vocaţia îndeletnicindu-se cu comerţul şi cămătăria. În lucrarea "Tales and Maxims from the Talmud", apărută la Londra în 1910, S. Rapaport citează povaţa pe care talmudistul babylonian Abba Areca o dă conaţionalilor săi: *"Negustoreşte cu o sută de gulden şi vei putea să-ţi asiguri hrană, carne şi vin; investeşte aceeaşi sumă în agricultură şi să fii bucuros dacă îţi vei putea procura pâine şi sare".*

✡

Vorbind despre participarea evreilor la viaţa economică a Europei în Evul Mediu, în perioada în care începeau să prindă contur primele structuri capitaliste, Will Durant scrie în Vol. 6 din "Istoria Culturii Omenirii": *"Precupeţul evreu era cunoscut în toate oraşele şi satele. Negustorii evrei erau prezenţi pe toate pieţele şi la toate târgurile. Comerţul internaţional era specialitatea lor, domeniu în care până în secolul XI au deţinut un adevărat monopol. Baloturile lor cu mărfuri treceau munţii, caravanele lor străbăteau pustiul, corăbiile lor traversau mările. Şi de cele mai multe ori ei îşi însoţeau mărfurile pe aceste drumuri lungi. Ei constituiau puntea de legătură între Creştinătate şi Islam, între Europa şi Asia, între statele slave şi cele occidentale. Comerţul cu sclavi era, în cea mai mare parte, în mâna lor. Şi în toate aceste activităţi erau favorizaţi de talentul şi răbdarea cu care învăţau limbi străine. Cunoştinţele lor de ebraică îi ajutau să stabilească legături strânse cu comunităţile iudaice din întreaga lume unde erau întâmpinaţi şi primiţi cu ospitalitate. Aşa de pildă, Benjamin de Tudela a călătorit prin toată lumea, simţindu-se pretutindeni ca acasă. Ibn Chordadbeh, directorul poştei califatului din Bagdad, relata în anul 870 în caietul său de rapoarte despre negustori evrei care vorbeau persana, greaca, araba, franceza, spaniola şi limbile slave şi care călătoreau din Spania şi Italia în Egipt, India şi China".*

Cu privire la activitatea evreilor în domeniul financiar,acelaşi autor face următoarele precizări: *"Într-un mediu ostil, în care bunurile lor imobiliare puteau să cadă oricând pradă lăcomiei celor puternici sau actelor de violenţă ale populaţiei care îi privea cu duşmănie, evreii au preferat să-şi transforme câştigurile în bani lichizi. La început s-au îndeletnicit cu schimbul de bani, zarafi, ca apoi să dea bani cu împrumut cu camătă. Pentateuhul şi Talmudul le interzice a lua dobândă de la evrei, dar nu şi de la neevrei. Şi deoarece atât Coranul cât şi Biserica interzic a se lua camătă, până în secolul XIII, cămătarii creştini erau rari. Ca urmare, creştinii şi musulmanii care aveau nevoie de bani, chiar şi clerici, biserici şi mânăstiri, se adresau evreilor pentru a obţine împrumuturi. Aşa de pildă, Aaron de Lincoln a oferit bani împrumut pentru construirea a nouă mânăstiri cisterciene, ca şi pentru marea abaţie de la St. Albans în Anglia".*

✡

Deşi în sine activitatea de bancher şi cămătar este deosebit de profitabilă, ea are darul să stârnească nemulţumiri în rândul celor care, după ce s-au bucurat când au luat bani împrumut, trebuie să-i restituie cu dobânda respectivă la sorocul stabilit. Cunoscând bine veniturile pe care cămătarii evrei le realizează din dobânzi, regii şi guvernele nu s-au sfiit să bage mâna până în fundul pungilor în care aceştia îşi ţineau averea. În anul 1198 papa Inocenţiu III, care pregătea cruciada a III-a, i-a împotrivit pe principii creştini să anuleze toate dobânzile pe care creştinii le datorau evreilor. Ludovic al IX-lea — Cel Sfânt, regele Franţei a dat un edict prin care, pentru mântuirea sufletului său şi a strămoşilor săi, se ierta creştinilor o treime din sumele datorate evreilor. În anul 1210, regele Ioan a ordonat ca toţi evreii din Anglia, bărbaţi, femei şi copii, să fie azvârliţi în temniţă, condiţionând eliberarea lor de plata sumei de 66000 de mărci. Când Henric III a împrumutat 5000 de mărci de la contele de Cornwall i-a dat drept garanţie pe toţi evreii din Anglia.

Aplicarea, între anii 1252 şi 1255, a unor impozite ruinătoare, i-a adus pe evreii din Anglia într-o astfel de stare de disperare încât au cerut să li se îngăduie să părăsească în masă ţara. Bineînţeles că cererea le-a fost respinsă. Regele Henric III nu era dispus să scape din mână o adevărată comoară. În anul 1275 regele Eduard I a interzis practicarea împrumuturilor cu dobândă. Cum această măsură mărea riscul celor dispuşi să o încalce, valoarea dobânzilor a crescut simţitor. Lăcomia s-a dovedit a fi mai puternică decât riscul. Pentru nerespectarea dispoziţiei regale, la Londra au fost spânzuraţi trei cămătari creştini şi 280 de cămătari evrei. Sute de alţi evrei care se îndeletniceau cu cămătăria, au fost executaţi în restul ţării, iar averea lor confiscată de stat. Cu toate restricţiile şi confiscările abuzive la care au fost supuşi, mulţi din bancherii evrei din Anglia s-au îmbogăţit, etalându-şi adeseori cu ostentaţie bogăţia. În acest sens este suficient să spunem că într-un timp când numai castelele, catedralele şi mânăstirile erau construite din piatră, bancherii evrei au fost primii care au folosit piatra pentru a-şi construi casele de locuit. O lipsă de cumpătare care îi va costa scump. În anul 1290 regele Eduard I a ordonat ca toţi evreii să părăsească Anglia, lăsându-şi toată averea în proprietatea statului. Îmbarcaţi pe corăbii şubrede vor fi transportaţi peste Canalul Mânecii, în Franţa. Mulţi vor pieri în valuri; alţii vor fi jefuiţi, fără milă, de echipajele vaselor care îi transportau. Timp de aproape patru secole, evreilor li s-a interzis să pună piciorul pe pământul Angliei. Interdicţia va fi ridicată abia după preluarea puterii de Cromwell (1649).

✡

În Spania, atât în regiunile de sub dominaţie musulmană, cât şi în regatele creştine Castilia, Leon, Aragon, Asturia şi Navarra, precum şi în Portugalia, evreii s-au bucurat de linişte şi bună stare. Aptitudinile lor ca negustori, bancheri, dar şi ca medici i-a pus în contact cu cercurile cele mai înalte ale puterii politice. Spaţiul nu ne permite să citâm toate personalităţile iudaice proeminente care au deţinut demnităţi la curţile domnitoare, dar câteva exemple pot sugera această situaţie. Don Meir Malea (în jur de 1250), trezorier al regelui Castiliei Alfonso X cel Înţelept; Todoros Ben Joseph Halevi (în jur de 1280), ministru de finanţe şi medic personal al regelui Aragonului Sancho IV; Don Joseph Pichon (în jur de 1370), şeful încasărilor impozitelor la curte a regelui Castiliei Henric II; Don Juda, trezorier şi Don David Negro, supraveghetor al încasărilor impozitelor (în jur de 1380) la curtea regelui Fernand al Portugaliei; etc, etc. etc.

Spre deosebire însă de pătura conducătoare, populaţia creştină din Spania era profund ostilă evreilor în care vedeau cauza tuturor relelor din ţară. În această stare de spirit nu este de mirare că predicile antiiudaice ale lui Ferran Martinez,vicarul de Sevilla, au avut o puternică influenţă asupra mulţimilor. Pe lângă deosebirile de ordin religios, predicatorul îi acuza pe evrei de comportament arogant în raporturile cu populaţia creştină şi de acumulare de bogăţii dobândite pe căi necinstite. La îndemnul său, în ziua de 15 martie 1391, creştinii din Sevilla au atacat cartierul locuit de evrei, incendiind clădirile şi măcelărind tot ce le-a ieşit în cale. Din cei peste 20000 de evrei, cât număra comunitatea iudaică, peste 4000 au fost ucişi. Mulţi, pentru a-şi salva viaţa au trecut la creştinism.

De la Sevilla, tăvălugul antisemit, aducător de moarte, se va rostogoli peste tot întinsul Spaniei, punând capăt epocii de strălucire a iudaismului în acest colţ al Europei. O parte din evreii spanioli — sepharzii — se vor refugia în Orient, în ţările musulmane, de unde unii, stabiliţi iniţial în Imperiul Otoman, vor ajunge pe meleagurile noastre. Alţii îşi vor căuta salvarea în Olanda,întemeind o puternică comunitate iudaică la Amsterdam pe care, din recunoştinţă pentru spiritul tolerant al locuitorilor acestui oraş, îl vor denumi **Ierusalimul olandez.**

Evreii rămaşi în Spania vor avea un destin trist. Pentru a-şi salva viaţa, cei mai mulţi dintre ei se vor încreştina formal. Populaţia creştină îi privea însă cu neîncredere, stigmatizându-i cu numele de **"marranos"** (blestemaţi) şi îi ura mai mult decât pe evreii rămaşi fideli iudaismului. Şi pentru ca paharul suferinţelor lor să se umple, după ce tribunalele Inchiziţiei s-au instalat temeinic în Spania, la 30 martie 1491,perechea regală Ferdinand şi Izabela au semnat decretul de expulzare din ţară al tuturor evreilor nebotezaţi.

✡

În celelalte ţări ale Europei evreii s-au străduit să răzbată, navigând între, niciodată sigură, bunăvoinţă a prinţilor şi ostilitatea făţişă a populaţiei. În Franţa s-a renunţat la intenţia de a fi expulzaţi, urmându-se exemplul Angliei. S-ar fi pierdut o categorie mănoasă de contribuabili pe care teama-i făcea să-şi dea obolul,fără opoziţie, la visteria statului, mai tot timpul goală. În Italia tratamentul aplicat evreilor a fost oarecum mai blând. Deşi evreii italieni au fost supuşi unor măsuri restrictive şi umilitoare, ei nu au suferit persecuţii sângeroase ca cele suferite de evreii spanioli. În Germania situaţia a fost însă cu totul alta. Sentimentele antiiudaice ale populaţiei germane au stat la originea unor acte de violenţă de o cruzime rar întâlnită, îndreptate împotriva evreilor. Începutul l-au făcut cruciaţii primei cruciade, care în drumul lor spre Ţara Sfântă, au atacat comunităţile evreieşti din oraşele prin care au trecut. Dar în ciuda acestor silnicii, evreii au reuşit să se regrupeze, astfel că în anul 1564 sunt consemnate importante comunităţi iudaice la Frankfurt, Hamburg şi Worms. Trecerea timpului nu a avut însă darul să amelioreze raporturile dintre creştini şi evrei. Cronica antisemitismului german consemnează în anul 1614 o izbucnire de furie, urmată de jafuri şi distrugeri împotriva comunităţii evreieşti din Frankfurt. Şi acest scenariu, în care straturile de sus ale societăţii, ca şi clerul superior dădeau dovadă de toleranţă, în timp ce clerul inferior şi masa populaţiei se manifesta violent antisemit, se va repeta în Austria, Ungaria, Polonia şi Rusia, adică acolo unde evreii reuşiseră să înghebeze comunităţi şi să se afirme în viaţa economică a ţărilor gazdă.

— va urma —

ROMÂNIA NĂUCITĂ

(trei ani de DEZINFORMARE sistematică a unei societăţi dizolvate în neantul minciunilor)

Una dintre faţetele nevăzute ale fostei Securităţi comuniste din România a fost *Serviciul special de DEZINFORMARE*. Dovada faptului că acest *Serviciu* nu a fost desfiinţat după decembrie '89 şi că a continuat să funcţioneze, cu maximă eficienţă, după aceleaşi principii, metode, tehnici şi strategii KGB-iste o constituie *starea actuală* a societăţii româneşti. *În plan moral* se constată o demobilizare generală a întregii naţiuni şi o culpabilizare generală a tuturor cetăţenilor pentru fărădelegile şi crimele săvârşite de o Nomenklatură aflată încă în libertate fizică şi civică. *În plan social* — confuzie, incoerenţă, scepticism, apatie. *În plan politic* — impostură, neîncredere şi suspiciune generalizată. Iată, pe scurt, efectele majore ale *DEZINFORMĂRII permanente*.

În cei trei ani care s-au scurs de la "revoluţie" *DEZINFORMAREA* a făcut ca românul să-şi piardă încrederea în sine, obişnuindu-l să trălască într-o perpetuă eroare. Este limpede acum că prin *DEZINFORMARE* ocultă comunistă a urmărit capitularea unei întregi societăţi, forţând individul să abdice în faţa unei dezordini în legătură cu care se insinuează că nu ar putea fi depăşită. Consecinţa? Tot mai mulţi români s-au lăsat abandonaţi iraţionalului, imulsivităţii şi violenţei. Atâta timp cât *DEZINFORMAREA* va face ravagii într-o "Românie năucită", nu putem să sperăm la o însănătoşire a *moralului naţiunii* noastre. Dar cum poate lupta presa împotriva *DEZINFORMĂRII*? Simplu: denunţându-i *temele*, arătând care îi sunt *metodele, mecanismele* şi *factorii favorizanţi*, desconspirându-i *structurile*. Restul — *identificarea* şi *reprimarea* dezinformatorilor profesionişti — rămânând, bineînţeles, în sarcina Ministerelor de Interne şi Justiţie şi a S.R.I.-ului (despre care ne-ar place să credem că nu are nimic comun cu DEZINFORMAREA propriei populaţii).

DEFINIŢIILE DEZINFORMĂRII

"DEZINFORMAREA este arta de a induce în eroare opinia publică. [...] Majoritatea specialiştilor sunt de comun acord că DEZINFORMAREA reprezintă un ansamblu de acţiuni şi procedee conduse de servicii specializate şi instituţionalizate. [...] Însă DEZINFORMAREA nu este numai o meserie a unor profesionişti cu funcţii mai mult sau mai puţin oficializate; ea reprezintă o continuă tentaţie pentru orice putere de îndată ce aceasta se hotărăşte să treacă la mobilizarea tuturor resurselor (chiar şi îndoielnice) politice. Este o situaţie valabilă pentru guverne, dar şi pentru partide (sindicate etc.) de îndată ce trec printr-o situaţie dificilă". (H.P. Cathala, expert francez în DEZINFORMARE, 1986).

"Enormitatea minciunii are ca obiect precis lovirea, paralizarea şi distrugerea gândirii şi a funcţiei sale critice". (Simon Leys, psiholog francez, 1983).

"DEZINFORMAREA reprezintă acţiunea intermitentă sau continuă — prin folosirea oricărui mijloc — ce constă în inducerea în eroare a unui adversar sau în favorizarea subversiunii în rândurile acestuia în scopul de a-l slăbi". (Definiţie a DEZINFORMĂRII introdusă de "Academia Franceză" în "Dicţionarul" său — vezi şi «Le Figaro», 24 februarie 1984).

"DEZINFORMAREA se bazează pe propagarea conştientă şi deliberată a faptelor şi opiniilor eronate". (John Barron, politolog american, 1975).

"DEZINFORMAREA reprezintă ansamblul procedeelor dialectice puse în joc în mod intenţionat pentru a reuşi «manipularea» persoanelor, grupurilor sau a unei întregi societăţi, în scopul de a le devia conduitele politice, de a le domina gândirea sau chiar de a le subjuga. Presupune disimularea surselor şi scopurilor reale, precum şi intenţia de a face rău, printr-o reprezentare deformată sau printr-o interpretare tendenţioasă a realităţii. Este o formă de agresiune care caută să treacă neobservată. Se înscrie în rândul acţiunilor psihologice subversive". (Definiţie propusă de către "Institutul de Înalte Studii pentru Apărare Naţională" din Franţa, în anul 1986).

"DEZINFORMAREA — prin propagandă sociologică — constă în totalitatea manipulărilor prin care o societate încearcă să-şi integreze cât mai mulţi indivizi posibil şi să le uniformizeze comportamentul conform unui model unic". (J. Ellul, psihosociolog francez, 1962).

"Prin DEZINFORMARE se poate distruge întregul sistem de cunoaştere obiectivă a realităţii într-o societate dată". (C. Melnik, expert francez în DEZINFORMARE, 1984).

"A deforma realitatea înseamnă a priva victima de o judecată onestă. Este exact ceea ce caută să realizeze dezinformatorul a cărui artă constă în înlocuirea realităţii cu o iluzie". (H.P. Cathala, 1986).

DEMOTIVARE SCEPTICISM, PASIVITATE, NEPUTINŢĂ.

În România, **Serviciul special de dezinformare** a fost conceput şi organizat după modelul "Serviciului A" al Direcţiei întâi Generale a K.G.B. În statele democrate occidentale, **serviciile de dezinformare** au un rol exclusiv de apărare naţională, acţiunile dezinformante fiind îndreptate numai în exterior. În statele comuniste însă, **DEZINFORMAREA** a fost îndreptată spre **interior** cu scopul de a domina politic societăţile cărora li s-a impus orânduirea comunistă şi de a obţine, în lipsa unei adeziuni liber consimţite, supunerea comportamentală a indivizilor. **Dezinformarea de tip comunist** se bazează pe o "politică machiavelică de înşelare a poporului, politică prin care se încearcă, înainte de toate, cu răbdare şi cu metode insidiuase să-l demotiveze şi să insufle indivizilor scepticismul care îi izolează şi-i pregăteşte pentru pasivitate". Să recunoaştem că în România de azi a devenit o banalitate observaţia prin care orice român constată că demotivarea, scepticismul şi pasivitatea sapă, ca un cancer, la temelia societăţii. Un analist în fenomenul de DEZINFORMARE de tip sovietic (vezi: John Barron, în «K.G.B. Today», Ed. Hodder, 1983) arată că unul dintre scopurile DEZINFORMĂRII este şi "crearea unui sentiment de neputinţă în faţa ineluctabilităţii destinului ("destin", evident, impus de Partid! — n.n.), provocând descurajarea, refuzul de a se angaja, pasivitatea şi frica". Şi este iarăşi evident pentru oricine că, în momentul de faţă,"România năucită" este dominată de astfel de sentimente.

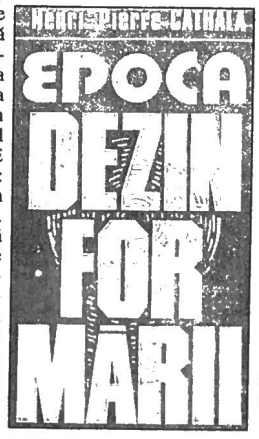

Confruntată cu o agresivă **campanie de DEZINFORMARE sovietică**, Europa liberală s-a văzut ameninţată grav, la începutul anilor '80, de ideologia comunistă. Primele măsuri de apărare a statelor democrate au condus la apariţia unei noi ramuri a politologiei: **sovietologia**. Astfel au apărut primii experţi în DEZINFORMAREA de tip sovietic care au încercat să studieze dacă "societăţile liberale occidentale pot să devină imune, în mod natural, la această ameninţare". În Franţa, spre exemplu, la "Institutul de Înalte Studii pentru Apărarea Naţională", între anii 1982-1986, un grup de experţi în **dezinformare** au cercetat şi analizat limitele, factorii şi practicile **DEZINFORMĂRII DE TIP COMUNIST**. În urma acestor cercetări, **Henri-Pierre CATHALA** a publicat o savantă lucrare intitulată **"Le temps de la desinformation"** (Epoca dezinformării), Stock Editions, 1986, despre care amiralul francez Pierre Lacoste declara la apariţia ei că "până în prezent nici o lucrare nu a tratat atât de complet şi de riguros acest subiect".

Dar pe noi românii anului 1993, ne interesează România post-comunistă şi nu Franţa! Noi nu avem un Institut de Înalte Studii pentru Apărare Naţională, dar avem, în schimb, un fost Serviciu securist de DEZINFORMARE, re-activat după decembrie 1989, care în numai trei ani a reuşit să "năucească" România! Deocamdată, nouă, jurnaliştilor români — având textul lucrării lui H.P. Cathala ca îndrumar — nu ne rămâne decât să comparăm, să facem analogii şi să analizăm, pe câteva cazuri concrete, acţiunile de dezinformare de mare succes întreprinse la noi, încercând să conturăm sumar practica DEZINFORMĂRII în România de azi. (În subcapitolele de mai jos, pasajele tipărite cu literă îngroşată şi cuprinse între ghilimele aparţin expertului francez în DEZINFORMARE H.P.Cathala).

ACŢIUNI DE DEZINFORMARE

"Trebuie luată în considerare tendinţa naturală a oricărei puteri (în special când aceasta se simte în dificultate) de a-şi ascunde greşelile, de a-şi masca intenţiile şi posibilităţile reale. Abaterea atenţiei de la o dezbatere politică deschisă, care însă nu se desfăşoară conform prevederilor, constituie o reacţie spontană, normală. [...] Limitele sunt foarte apropiate şi riscă uşor să fie depăşite, ceea ce se şi întâmplă atunci când dezinformatorul este în slujba unei puteri dominatoare sau slujeşte o politică de inspiraţie externă. [...] Printre altele, scopul este de a găsi scuze, de a convinge, a ademeni şi ralia electoratul fără a se pune însă problema individualizării ţintei".

Oricine a putut constata că absolut nici una din puterile politice care s-au succedat din decembrie 1989 încoace (C.F.S.N., C.P.U.N., F.S.N., F.D.S.N.) nu şi-a recunoscut măcar o singură greşală în guvernare. Dimpotrivă, prin numeroasele canale ale **dezinformării** şi prin diverşi dezinformatori, s-a încercat mereu **ascunderea greşelilor, mascarea intenţiilor şi... abaterea atenţiei**. Deşi opoziţia a cerut insistent Puterii şi Preşedinţiei o **dezbatere politică deschisă** pentru a analiza cauzele declinului economic şi ale descompunerii morale prin care trece naţiunea, aceasta a fost mereu amânată pe motivul că "riscăm o destabilizare". Iar a ne întreba cărei **puteri dominatoare** şi cărei **politici de inspiraţie externă** a slujit DEZINFORMAREA de tip sovietic la noi, în ultimii trei ani, ar însemna să fim naivi.

DEZINFORMAREA ŞI PROPAGANDA

"În pofida unor idei clar formulate, există întotdeauna mari zone de umbră, locuri propice devierilor, tendinţelor, prejudecăţilor şi pasiunilor. Acest fapt a dus la adaptarea regulilor propagandei, la nevoie, la adaptarea DEZINFORMĂRII: formulări sumare şi frapante, sloganuri agresive, fabricarea miturilor colective, repetarea la nesfârşit a temelor, antrenarea indivizilor în manifestaţii colective însoţite de un ceremonial spectaculos".

Vom da câteva exemple (dintre cele mai aberante). Formulări sumare: "Dacă va ajunge Coposu la putere, va pune pe toţi comuniştii la zid"! Sloganuri agresive: "Noi muncim, nu gândim!"; "Moarte intelectualilor!"; "Iliescu, te votăm, te votăm cu toţii/ ca să moară de necaz leneşii şi hoţii!"; "Liberali şi ţărăniştii/ puneţi mâna şi munciţi!". Mituri colective: mitul salamului cu soia, de exemplu, la lansarea demagogică a unui fals patriotism ("Da, e de-al nostru, a mâncat cu noi salam cu soia!", cu replica: "Voi n-aţi mâncat salam cu soia!"). Repetarea la nesfârşit a temelor: "Consens naţional","Destabilizare" etc. (O remarcă: toate, dar absolut toate discursurile oficiale ale preşedintelui Iliescu, de pildă, conţin — cel puţin într-o variantă — aceste două teme!).

DEZINFORMARE, INTOXICARE, ÎNŞELARE, PROVOCARE

"Din acelaşi registru cu înşelarea şi intoxicarea este şi metoda în cadrul căreia DEZINFORMAREA se împleteşte cu serviciul «acţiune». [...] De exemplu, punerea la punct a unei maşinaţiuni, constând în executarea unei acţiuni mai mult sau mai puţin spectaculoase, [...] care ar putea fi imputată adversarului pentru a-l discredita sau să fie utilizată ca pretext pentru o intervenţie care altfel nu şi-ar găsi justificarea. [...] Aşa a fost cazul incendierii Reichstagului de către acoliţii lui Hitler în noapte de 27 februarie 1933, [...] acţiune pusă pe seama comuniştilor. Acţiunea (de înşelare şi provocare — n.red.) i-a permis lui Hitler să facă apel la poporul german şi să triumfe în alegerile care au urmat dizolvării Parlamentului".

Evenimentele din 13-15 iunie 1990 din Piaţa Universităţii se înscriu perfect în registrul "Acţiunilor de înşelare şi provocare" prezentate aici de H.P. Cathala. Să ne amintim: mai întâi gogoriţa cu "tentativa unei lovituri de stat legionare", apoi incendierea Ministerului de Interne (de către "acoliţii" puterii de atunci!) şi atribuirea acestei acţiuni "legionarilor" din Piaţa Universităţii, apoi isterizarea şi panicarea poporului prin Televiziune, apelul făcut pentru apărarea "statului de drept", chemarea minerilor şi în final — "mineriada" sângeroasă prin care "s-a curăţat de golani, legionari şi trădători" Piaţa Universităţii!

DEZINFORMAREA CA STARE DE SPIRIT A AGRESORULUI ŞI VICTIMEI

"Relaţia ce se stabileşte între dezinformator şi dezinformat (în mod clar perversă pentru primul) nu este total nevinovată pentru cel de-al doilea, asemănându-se unui cuplu sodomo-masochist descris de psihanalişti. Dezinformatorul nu este o simplă victimă a setei sale pentru cunoaştere; [...] în multe cazuri, el este primul care proclamă neîncrederea faţă de toate informaţiile, uneori cunoscându-l chiar pe dezinformator".

Proclamarea neîncrederii faţă de orice informaţie a devenit astăzi ceva curent în România. Oameni, indiferent de profesie şi rang social, năuciţi de atâta minciună oficială, de atâtea zvonuri şi calomnii, decretează în finalul oricărei discuţii sau judecăţi de valoare emise: "Lasă-mă dom'le în pace, nu vezi că toate ziarele mint?" sau "Nu vezi că toţi mint?". De remarcat că astăzi victimele tipice ale unei astfel de **dezinformări** sunt toţi fesenişti şi fedesenişti care s-au văzut înşelaţi de atâtea promisiuni electorale utopice. Aceştia,deşi îşi cunosc **dezinformatorul**, se apără cu sloganul stupid: "Nu vezi că opoziţia minte mai tare ca guvernu'? Ce dac-ar fi condus alţii, noi am fi dus-o mai bine?".

MANIPULAREA SEMANTICĂ DEZINFORMANTĂ

"Omul obişnuit, fidel ascultător al discursurilor ideologilor [...] încearcă adeseori sentimentul că există un decalaj, dacă nu o contradicţie, între termenii auziţi şi cunoştinţele personale pe care le are în legătură cu problema aflată în discuţie. Prima impresie este că s-a schimbat sensul cuvintelor. [...] Epoca noastră bâjbâie în confuzie în confuzie ideologică. Pot fi întrebuinţate neologisme, apte să fascineze [...], dar, şi mai bine, se va căuta utilizarea conceptelor de uz larg, definite incert, cărora li se va atribui un sens nou şi particular, revelator pentru un cerc de iniţiaţi".

Credem că la acest capitol sunt de prisos orice exemple sau comparaţii cu discursurile oficiale din România post-decembristă. Totuşi, vom da două exemple de concepte definite incert, des întrebuinţate: este vorba de tenebroasa **implementare** şi de mult trâmbiţata **democratizare a structurilor**. Probabil că o serioasă anchetă sociologică efectuată acum în toată ţara cu întrebarea: "Ce înţelegeţi dvs. prin **implementare**?", ar putea culege răspunsuri "iepocale", pe care numai un glosar al absurdului şi ridicolului le-ar putea egala!

DEZINFORMARE PRIN DENATURAREA SEMANTICĂ A VOCABULARULUI

"A face să fie acceptate identităţi false este, de asemenea, un procedeu foarte uzitat. Se repetă până la saturaţie anumite echivalenţe, cum ar fi: a avea = a fura, sau anumite calificative adăugate în mod sistematic unui substantiv până la crearea unei referinţe automatizate în conştiinţe.

Sunt utilizate abuzurile de semnificaţie. [...] Astfel: libertatea devine dreptul de a face tot ce te taie capul, iar egalitatea se aplică tuturor relaţiilor umane, nu numai juridice, ci şi economice, intelectuale şi sociale".

Aici se încadrează perfect **identitatea falsă** (sau **echivalentă**): "opoziţie = trădători de ţară" (de unde s-a născut şi sloganul: "Noi nu ne vindem ţara"). La fel şi referinţa automatizată, prin care se încearcă să se compromită economia de piaţă: "privatizare = hoţie!".

REŢETARUL INFORMAŢIILOR TENDENŢIOASE

Psihosociologul Vladimir Volkoff, în lucrarea sa dedicată **DEZINFORMĂRII** şi intitulată **"Le Montage" (Montajul), Ed. Juillard, 1982**, a evidenţiat după îndelungi cercetări un număr de "zece retete pentru compunerea informaţiilor tendenţioase". Plecând de la acest **reţetar**, experţii în **DEZINFORMARE** de la **"Institutul de înalte Studii pentru Apărare Naţională"** din Franţa au concluzionat, după patru ani de cercetări ştiinţifice (1982-1986), că "în acţiunile dezinformative există o varietate imensă de asemenea informaţii tendenţioase", propunând chiar o listă nelimitativă. Revista noastră reproduce, iată, o parte din acel **listing** al **DEZINFORMĂRII**, descoperind în acest fel şi **reţetarul** după care s-au realizat şi se mai realizează, cu mare succes, emisiunile "informative", precum şi unele ziare şi reviste ale presei româneşti! Rămâne în sarcina cititorilor noştri să aprecieze, cu obiectivitate, cât de **dezinformative** sunt **ACTUALITĂŢILE** TVR-ului...

- Dozajul savant de jumătăţi de adevăr şi jumătăţi de minciună, primele determinând acceptarea celorlalte (şi aceasta cu atât mai uşor cu cât opinia publică este neutră sau deja partizană);
- Minciuna absolută, adesea eficace datorită enormităţii sale, ce poate seduce spiritele paradoxale;
- Contraadevărul neverificabil datorită lipsei de martori;
- Minciuna prin omisiune, în special aceea care neglijează de a prezenta informaţia în întreg contextul ei;
- Valorificarea accesoriilor, a faptului întâmplător în detrimentul esenţialului, estompat în mod savant;
- Amestecarea faptelor, a opiniilor sau a persoanelor echivalente, care — într-o anumită variantă — vor putea fi condamnate cu uşurinţă, folosind o ilustrare adecvată, chiar dacă este abuzivă;
- Reminiscenţe false sau comparaţii nejustificate;
- Minciuna înecată într-un noian de informaţii, existând posibilitatea de a fi regăsită ulterior pentru a servi drept punct de referinţă;
- Citate aproximative sau trunchiate;
- Afirmaţii făcute pe un ton angelic, dezinvolt sau indignat;
- Exagerarea apocaliptică a unui fapt accesoriu şi fără importanţă, în numele unor "principii morale";
- Slăbirea adevărului printr-o prezentare sarcastică sau persiflatoare;
- Etichetarea apriorică a interlocutorului, atribuindu-i o pretinsă apartenenţă la un sistem de idei ce poate fi respins mai uşor decât discutarea, în detaliu, a argumentelor veritabile prezentate;
- Însă forma superioară a minciunii rămâne spunerea adevărului, dar lăsându-se să se înţeleagă că este minciună, sau negarea unei afirmaţii în aşa fel încât interlocutorul să creadă că, de fapt, o aprobă.

N.R. *Este cazul să amintim aici că, în urma unor cercetări şi mai aprofundate în domeniul* ***dezinformării****, s-a stabilit că televiziunea are o influenţă* ***deformantă*** *în materie de* ***informare cotidiană****! Studiindu-se anumite tehnici tendenţioase de prezentare succesivă a imaginilor pe ecranul TV — utilizate de către anumiţi dezinformatori TV — s-a constatat că* ***"în timpul vizionărilor TV activitatea cerebrală este la unii indivizi (dacă nu la toţi!) parţial modificată într-un sens care nu favorizează deloc spiritul critic"****.*

FACTORI DEMOBILIZANŢI, DEPENDENŢE ÎN MATERIE DE INFORMARE

"Fie din lene sau dezinteres, fie din pasivitate sau neputinţă, numărul celor care renunţă să caute faptele şi să-şi formeze o părere proprie despre acestea este destul de mare. Această căutare solicită un anumit efort şi obişnuinţe ce nu se pot forma decât cu dificultate. [...] Din nefericire, sistemul democratic le cere din când în când să facă o alegere şi să-şi exprime o opinie. Nepregătiţi, ei adoptă opinii emise de alţii, de către cei care le sunt mai apropiaţi [...] sau de către cei care strigă mai tare. Această situaţie constituie un adevărat chilipir pentru dezinformare: marele public nu judecă, ci acţionează conform modelelor prezentate. Votarea constituie un comportament. La urma urmei, opinia celui ce votează este aproape neglijabilă".

Majoritatea sociologilor, analiştilor politici, observatorilor şi jurnaliştilor, care au urmărit îndeaproape alegerile din mai 1990 şi din septembrie 1992, au opinat că "marele public" a acţionat în faţa urnelor conform cu "modelele" prezentate. Şi într-adevăr, votarea a constituit un comportament inculcat în conştiinţa celor mai mulţi români printr-o agresivă campanie de **dezinformare** permanentă. Interesant însă e faptul că **dezinformatorii fostului Serviciu securist de dezinformare** comunistă au reuşit performanţa de a transforma starea de totală NE-INFORMARE a mediului rural într-un **câmp activ al DEZINFORMĂRII de tip sovietic.** Fiindcă, trebuie să recunoaştem, ţăranii s-au dus la vot total **neinformaţi** şi abia ajunşi acasă şi-au dat seama că au fost **dez-informaţi.** Iată o tristă realitate mascată în aparenţă de un simplu joc al prefixelor!

MANIPULAREA OPINIEI PUBLICE PRIN DEMAGOGIE

"Foarte grav este faptul că adeseori slăbirea spiritului critic al populaţiei este înfăptuită de către conducătorii care promovează demagogia".

La acest capitol al **DEZINFORMĂRII** nu ne interesează cine sunt **conducătorii** din România postdecembristă ce utilizează demagogia. Identificarea lor e lesne de făcut şi credem că nu ar fi o noutate pentru cititori dacă am purcede la înşiruirea unor nume de conducători, guvernanţi şi parlamentari demagogi. Important e, aici, un singur lucru: avem, iată, dovada de netăgăduit că cine se slujeşte de demagogie serveşte în acelaşi timp DEZINFORMAREA. Privind, aşadar, prin prisma acestei semiologii elementare vom înţelege că "bâlciul" demagogic din Parlament nu este întâmplător, ci comandat de fostul şi actualul **SERVICIU DE DEZINFORMARE COMUNISTĂ.**

Silvia Alapi

Marginalii

Un eveniment cultural ce s-a lăsat mult aşteptat s-a petrecut totuşi luna trecută la Bucureşti: vineri, 12 martie, la librăria din pasajul Kretzulescu, în prezenţa unei foarte numeroase asistenţe, a fost lansat volumul de sonete şi rondeluri "Anotimpul umbrelor" de Radu Gyr (pseudonimul olteanului Radu Demetrescu, 1905-1975). După Nichifor Crainic, iată că şi celălalt mare poet al tradiţionalismului interbelic şi al temniţelor comuniste îşi face reintrarea în circuitul public al valorilor naţionale. Meritul revine în primul rînd Editurii «Vremea» (condusă de doamna Silvia Colfescu) şi apoi criticului literar Barbu Cioculescu (îngrijitorul ediţiei şi autorul unei prefaţe totuşi lăudabile,în ciuda ridicolelor poticniri în faţa aparenţei poetului la Mişcarea Legionară). Poeziile cuprinse în volum (în majoritate sonete) sînt scrise sau refăcute de autor în ultimul deceniu de viaţă, reprezentînd în economia, creaţiei lui Radu Gyr, cam ceea ce au reprezentat **Ultimile sonete închipuite**... în economia operei poetice a lui Vasile Voiculescu. Prin ele Radu Gyr se integrează în şirul marilor sonetişi români. Rămîne să aşteptăm o **ediţie critică integrală** a vastei sale opere poetice, căci personalitatea sa lirică este mult mai complexă decît se vădeşte din acest volum de ultim rafinament. "Baladele" sale din 1943 sau versurile din închisoare, chiar dacă mai puţin cizelate, vor constitui noi revelaţii pentru mai tinerii iubitori de poezie autentică. Destinul postum al lui Radu Gyr se află abia la început."Dar dincolo de somnul ce se-aşterne,/ în greu-mi sarcofag incandescent/ străfulgeră podoabele eterne"...

o

Sub un titlul (**Neliniştea metafizică**) poate nu tocmai potrivit cu materia volumului, dar reprezentativ pentru personalitatea marelui incitator spiritual, Fundaţia Culturală Română ne oferă prima ediţie a tezei de doctorat (rămase în manuscris) a Profesorului Nae Ionescu (1890-1940). Această necesară restituire culturală s-a împlinit prin strădania de excelent profesionist a domnului Alexandru Surdu. Pe lîngă versiunea românească a tezei propriu-zise, **Die logistik als Wersuch einer neuen Begründung der Mathematik** (Logistica - încercare a unei noi fundamentări a matematicii) susţinute cu strălucire de Nae Ionescu în 1919 la Universitatea din München, acestă ediţie mai cuprinde şi o seamă de texte naeionescene risipite prin publicaţiile vremii. Chiar dacă volumul nu pare prea unitar, el reprezintă o contribuţie importantă la recuperarea unei opere problematice şi a dimensiunilor unei personalităţi încă insuficient înţelese. Şi mai ales se pune capăt, în mod concret, celor peste 70 de ani de cîrtiri şi insinuări invidioase privind prestanţa profesională a subtitlului logician!

o

Părintele aproape nonagenar Atanase Negoiţă semnează volumul **Manuscrisele eseniene de la Marea Moartă**, apărut de curînd în prestigioasa serie "Bibliotheca Orientalis". Impunătoarea lucrare încununează activitatea ştiinţifică a acestui cărturar de excepţie al lumii ortodoxe, nu doar un devotat slujitor al altarului, ci şi un orientalist cum din păcate nu mai prea avem în generaţiile tinere (poate numai d-l Radu Bercea, deşi orientat pe un alt spaţiu oriental, să ajungă a-i călca pe urme).

Păcat că volumul cu pricina are un pret care, orice s-ar spune despre "scumpetea" culturii — sfidează bunul simţ: 1200 de lei! Sigur că **în absolut** el este "nepreţuit", dar ce ne facem cu **relativitatea** buzunarelor noastre intelectuale?!

o

Deşi incapabilă de a ieşi dintr-o anume formă de exclusivism legionar, revista «Gazeta de Vest» din Timişoara, prin directorul ei, domnul Ovidiu Guleş, se înnobilează cu o inspirată iniţiativă creştină şi românească: aceea de a solicita opiniile avizate ale unor oameni ai Bisericii cu privire la jertfa pentru Cruce şi Neam a marilor martiri legionari Ion I. Moţa şi Vasile Marin. Rămîne regretabil că Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, atît de deschis canonizărilor de la o vreme încoace, a trecut cu vederea, din raţiuni evident extrareligioase, tocmai această pildă unică în felul ei de martiraj creştin românesc.

Iată însă că o serie întreagă de personalităţi bisericeşti, răspunzînd apelului «Gazetei de Vest», vin să mărturisească despre puritatea creştină a acestei jertfe, recunoscînd că Moţa şi Marin ar trebui să-şi aibe locul şi în mod oficial **în rîndul Sfinţilor Români**. Ne îngăduim să spicuim din Numărul 18 (82) al îndrăznetei publicaţii timişorene: "Jertfa acestor doi băieţi viteji are semnificaţia unei ofrande aduse lui Dumnezeu de poporul român..." (pr. prof. D. Stăniloaie); "Biserica Ortodoxă Română are datoria sacră ca eroii neamului jertfiţi pe altarul crucii — iar printre aceşti un loc de frunte îl ocupă desigur şi **Ion Moţa şi Vasile Marin** — să fie pomeniţi cu sfinţii" (Păr. Constantin Galeriu); "Neamul nostru născut şi nu făcut creştin îşi îndeplineşte misunea şi rolul său de a fi trăitor şi mărturisitor în Iisus Hristos. **Ion Moţa şi Vasile Marin** răspund acestei vocaţii dumnezeieşti, prin jertfa lor conştientă în lupta contra antihristului... Cred că Biserica păstrătoare a dreptei credinţe şi a Sfintei Tradiţii îi va cinsti în rîndul Sfinţilor" (I.C. Stavr. P. Ştefan Straja — Sibiu)"; "Se cuvine ca tineretul să cunoască şi să se apropie cu respect, dar şi cu smerenie religioasă, de jertfele lui **Moţa şi Marin**, care şi-au dat viaţa întru apărarea Sfintei Biserici în care se trăgea cu mitraliera de către comunişti" (Protopop Ioan Sima Drăgoi); "**Moţa şi Marin**... au căzut ca apărători ai Sfintei Biserici! (Şi noi aşa i-am pomenit anul acesta la Parastasul oficiat în Biserica Sf. Ilie Gorgani, în ziua jertfei lor: 13 ianuarie). Dar e mare păcat că foarte mulţi dintre tineri (şi chiar dintre cei mai vîrstnici) nu cunosc azi acest martiriu pe care Nicolae Iorga însuşi (deşi oponent al Mişcării Legionare) l-a elogiat. Mare păcat că ziua jertfei lor a fost trecută sub tăcere!" (Pr. Vasile Gordon — Biserica Sf. Ilie Gorgani, Bucureşti).

o

Luna trecută ne-a făcut plăcere să putem spune cîteva cuvinte frumoase depre revista «Mişcarea», întemeindu-ne pe calitatea Numărului 6 al respectivei publicaţii, se pare însă că izolata izbîndă din ianuarie n-a constituit decît un fel de... excepţie care confirmă regula! Iar regula pare să fie în cazul «Mişcării» lipsa de consistenţă intelectuală şi demagogia vulgară, cu agresivităţi ridicole (confundate cu "fermitatea"), în genul "muc şi sfîrc". Citäm din Numărul 7: "O să vă demascăm şi noi, neruşinaţilor!", "Dăm democratura jos din pod", "Pe mulţi i-i lovit mîncărimea de limbă", "L-am fi iertat pe neînsemnatul găinar dacă...", "Dar scribuleţul îşi permite să-l insulte pe domnul Ion Coja (ca să vezi — n.n.) un distins om de cultură, profesor universitar şi naţionalist român. Asta nu se iartă! Ne găsim noi pe Nistru, scribuleţilor!" (?!), "Nu putem, stimaţi cititori, să-i lăsăm pe mahalgii să-şi facă de cap!", "o adunătură de nemernici semidocţi şi semianalfabeţi..., otrăvind cu îndîrjire întreaga societate" ş.a.m.d. Numărul 8 urmează tot aşa, culminînd cu această penibilitate de magalomanie patologică: "Aşa că, bolşevicilor, s-a dus liniştea voastră! Ştim că tremuraţi numai cînd auziţi de noi şi bine faceţi (d-l M. Munteanu se crede probabil oleacă de avatar al lui Vlad Ţepeş! — n.n.). Căci pe noi nu ne puteţi înşela cu miorlăituri unsuroase sau cu sofisme ieftine... Simţim că sîntem mulţi şi răspîndiţi în tot locul (mai mult răspîndiţi decît mulţi... — n.n.). Aşa că temeţi-vă şi tremuraţi în continuare, căci SUNTEM CU OCHII PE VOI!".

Atenţie, d-le Zigu Ornea! Există o mîna de ex-asecişti năpraznici a căror **furie** iscoditoare s-ar putea să devină atît de **oarbă** încît să vă aplice dumneavoastră vreo corecţie confundîndu-vă cu noi sau să ne aplice nouă vreo corecţie confundîndu-ne cu dumneavoastră!Nouă o să ne fie mai uşor, că vorba lor, sîntem patru (Răzvan Codrescu, Vasile A. Marian, V.A.M., Adolf Vasilescu) şi, oricît de în "profunzime" am fi cercetaţi, cominternişti tot nu ne pot scoate!

S-ar putea face chiar şi un studiu de psihologie patologică pe "Argus"-ul mişcărist... păcat că unele incontestabile bune intenţii sînt slujite atît de prost, tocmai cu recuzita de mahala ce le este reproşată altora! Ne e teamă că, exagerînd în direcţia aceasta, «Mişcarea» îşi va pierde orice cititor mai serios şi va sufla din publicul «României Mari», îmbrăcînd aceeaşi "cămaşă a morţii" bunului-simţ...

Este neîndoielnic că «Mişcarea» are în multe privinţe dreptate. Dar paradoxul dreptăţii este că **degeaba o ai dacă nu ţi se şi dă**! Or «Mişcarea» riscă să-şi anuleze prin mijloacele folosite, propria dreptate în ochii publicului serios. Pe d-l M. Munteanu îl deranjează enorm orice acuzaţie de extremism; limbajul foii sale este însă de un extremism compromiţător (nu în întregime, fireşte, dar într-o măsură suficientă pentru a umbri şi ceea ce este bun). Impresia ultimă rămîne aceea a unei grave "neşlefuieli" şi a unei sterile "suficienţe". Nici măcar **o polemică de idei** nu poate ieşi de aici...

o

Domnul Radu Sorescu, ce pare a fi depăşit faza teribilismului agresiv, este directorul unei noi publicaţii naţionaliste, apărute la Bucureşti («Noua Dreaptă»). Primul Număr — bine scris, cu idei ferme şi cu o foarte reuşită prezentare grafică — a constituit o frumoasă surpriză (pe care, mărturisim, n-am fi scontat-o). Nu lipseşte nici de data aceasta d-l Ion Coja (cu un eseu altminteri interesant despre "dreapta" şi "stînga"), pe care apartenenţa la partidul stîngist al agrarianului Victor Surdu nu-l jeneazä de la a se erija în dascăl al tinerei drepte!

Obsesia — legitimă — a grupului de la «Noua Dreaptă» este problema ţiganilor (dar şi a feluriţilor aventuriei afro-asiatici cu care ne-am pricopsit în anii din urmă: arabi, chinezi, somalezi etc.). Ni se propune ca atare, cam în termenii fascismului italian (sperăm că nu pe filiera Iosif Constantin Drăgan!), un stat etnocratic şi corporatist, la care nu avem, teoretic vorbind, de ce să nu subscriem. Creştinismul se insinuează cu discreţie, mai mult ca o consecinţă inevitabilă a orientării naţionaliste de dreapta. Printre personalităţile tutelare se numără, pe cît se pare, Petre Ţuţea, Corneliu Codreanu şi Mircea Vulcănescu. Publicaţia rămîne de urmărit.

o

Îi transmitem simpatia noastră elevului Mircea Dan din Rm. Vilcea (admirator deopotrivă, cum ţine să ne încredinţeze, al "democraţiei creştine" şi al "naţional-democraţiei") pentru frumoasele şi lucidele rînduri pe care ni le-a trimis. Să nădăjduim că măcar generaţia sa nu va fi una (dez)amăgită...

Răzvan CODRESCU

REAPARIŢIA MIŞCĂRII LEGIONARE CONSTITUIE UN PERICOL?

În utlimul timp, unele gazete îşi exprimă îngrijorarea privind apariţia fenomenului legionar în lumea românească. Legionarii, după aceşti domni gazetari, constituie un pericol. Dacă am căuta să vedem cine sunt cei ce-şi exprimă această îngrijorare am constata că sunt, în majoritate, foşti activişti de partid, securişti, cominternişti. Să ne oprim puţin în cazul domnului Zigu Ornea, care în «Formula AS» s-a arătat îngrijorat faţă de apariţia unei **nostalgii** pentru fenomenul legionar. D-l Zigu Ornea, născut în 1930, la Frumuşica, jud. Botoşani, este critic şi istoric literar, de origine evreu. Aceasta n-ar conta în alt context; dar abordarea **fenomenului legionar** de către un om care aparţine acestei etnii stîrneşte, dintru-nceput, suspiciune.

D-l Ornea s-a bucurat de aprecierea "Partidului", căci după absolvirea Facultăţii de Litere, în 1955, a fost,succesiv, redactor la E.S.P.L.A., la Editura Meridiane, apoi şef de secţie la Editura Minerva. În timpul acesta noi, cei care, după opinia sa, nu avem dreptul la nici o nostalgie, zăceam,răbdam şi chiar muream în temniţe, opunându-ne comunismului. Evident,eram în tabere diferite.Dar astăzi?

În anii 1937, când Mişcarea Legionară a atins dimensiunea maximă a dezvoltării sale, d-l Ornea avea 7 ani, iar în cele patru luni de colaborare a Gărzii la guvernarea Antonescu, avea 10 ani. Ce putea pricepe un copil, la vârsta aceea, din politica ţării? La aprecierile enunţate, domnia-sa n-a putut ajunge decât pe baza lecturilor "alese" sub influenţa sentimentelor din familie, inevitabil anti-legionare. Se poate vorbi, în acest caz, de obiectivitate? La rându-mi, ca fost membru al Mişcării Legionare, pot, omeneşte, să fiu subiectiv. Trebuie lăsat cititorul să judece.

La întrebarea: Ce este Mişcarea Legionară?, "tovarăşii" răspund: Este o grupare de tip fascist-nazist, care cultivă şi practică crima, pentru a ajunge la putere şi a stăpâni poporul în mod totalitar. Astfel a fost prezentată Mişcarea Legionară în timpul regimului comunist şi la fel este prezentată şi astăzi de foştii membri de partid. Sub dictatura lui Carol II şi apoi a lui Antonescu, clişeul era diferit doar prin orientarea politică ce se atribuia Mişcării. Atunci era prezentată ca pro-comunistă! Restul (reaua-credinţă, calomniile, invectivele) au rămas identice...

Că Mişcarea Legionară n-a fost nici fascisto-nazistă, nici procomunistă o dovedeşte prigoana la care ea a fost supusă atât sub nazişti, cât şi sub comunişti.

Mişcarea Legionară are ca obiectiv nu "ajungerea la putere", cum afirmă d-l Ornea şi alţii ca el, ci **conştientizarea Nemului Românesc** asupra identităţii sale şi rolul ce-l are de jucat în Istorie. Acest obiectiv, acest ideal, depăşeşte cu mult ţelul efemer de "a ajunge la putere". Există neamuri la care este foarte puternică conştiinţa propriei lor identităţi, cum sunt Germanii, Japonezii şi Evreii. **Trăirea** acestei conştiinţe le-a dat naţiunilor respective puterea de a se ridica la viaţă chiar după ce au suferit cele mai grele lovituri ale Destinului. Ce exemplu mai grăitor s-ar putea găsi decât ridicarea Germaniei şi a Japoniei după cel de-al doilea război mondial? Dar Evreii care au rezistat ca naţiune, timp de milenii, în **diaspora**? Cultivarea acestei conştiinţe de sine e vitală pentru orice naţiune, dacă vrea să dăinuiască. Ea apare ca incomodă, ca periculoasă, numai tendinţelor străine de sufletul naţiei. Asupra spaţiului, atât fizic cât şi spiritual al Neamului Românesc, două tendinţe străine îşi dispută şi îşi exercită încă presiunea. Ele sunt: **Imperialismul rusesc** şi **Mondialismul iudeo-masonic**. Acestea sunt forţele care preferă ca Poporul Român să se prezinte ca o masă amorfă, nu ca o naţiune conştientă de trecutul şi de destinul ei. Ele preferă un tip de Român sleit de puteri, lipsit de ideal, iar nicidecum un Român conştient de rostul vieţii sale. Din calea lor trebuie îndepărate orice mişcări animate de un naţionalism autentic; de aceea îi şi susţin, subvenţionându-i, pe **falşii naţionalişti**, pe neo-comunişti.

Lucrurile s-au petrecut în mod similar şi în timpul expansionismului naţional-socialist german, când mişcările autentic naţionaliste au stat sub interdicţie şi au fost susţinute numai guvernele obediente şi uşor de şantajat.

Astăzi, la trei ani de la Revoluţie, lucrurile se prezintă mai rău decât pe vremea "odiosului". Valoarea leului s-a micşorat de peste douăzeci de ori, şomajul creşte pe zi ce trece, lipsa de perspectivă şi de ideal face ca multe elemente româneşti cu înaltă calificare să plece peste hotare. Asistăm la o hemoragie de inteligenţă şi de energie românească. Care din cele vreo două sute de partide este oare în stare să oprească decăderea fără oprire? Care din ele este capabil să transmită tineretului mesajul său, dându-i o speranţă reală? Dacă niciunul, atunci s-ar putea ca Mişcarea Legionară să constituie un posibil răspuns. Ea trebuie lăsată să-şi joace corect şansele, nu ca produs al vreunei "nostalgii", ci ca necesitate a acestor vremuri de criză naţională. Dacă mai este viabilă sau nu, aceasta se va vedea în urmă. Este un lucru pe care nu d-l Zigu Ornea îl poate decide...

Gheorghe BRAHONSCHI

MAI UŞOR ÎI VA FI CĂMILEI

Lumea se întreabă ce anume justifică ura bolnăvicioasă împotriva Mişcării Legionare, aversiunea aproape instinctivă pe care persoane de cea mai variată extracţie socială şi pregătire profesională o afişază numai la rostirea cuvântului "legionar"!

Unii zic: pentru că legionarii au fost "terorişti". Dar şi comuniştii au fost, ba încă însutit şi înmiit. Nici chiar "democraţii" nu s-au dat înapoi de la măsuri "extreme". Democraţia îşi face doar apariţia în lume tăind capete şi incendiind; "La Terreur" a Revoluţiei franceze a fost cea care "a demonstrat" francezilor binefacerile "Drepturilor Omului şi ale Cetăţeanului", binefaceri care au fost apoi impuse cu tunul şi celorlalte popoare! Şi totuşi lumea priveşte măsurile lor sub specia... "necesităţii istorice".

Alţii zic: pentru că au fost "naţionalişti". Dar, pe de altă parte, naţionalismul e chiar un lucru demn de admirat când se cheamă... "sionism"!

Alţii zic: pentru că au fost: "fascişti". Fasciştii au fost anticomunişti. Azi **toţi** condamnă comunismul (ba chiar foştii comunişti mai tare decât alţii!). Om fi cu toţii fasciştii?!

Alţii zic: pentru că au fost "anti-democraţi". Dar tot ei laudă dictatura lui Carol II şi a lui Antonescu, ca fiind necesare şi motivate istoric!

Alţii zic: pentru că au fost "antisemiţi". Ei da, asta e mai grav! Despre "poporul ales" n-ai voie să vorbeşti cu uşurinţă; altfel mânii pe Dumnezeu!Dar şi Oct. Goga a fost antisemit şi totuşi i s-a trecut cu vederea, fiindu-ne restituit de mult ca poet naţional... Ce să mai vorbim de «România Mare», cu Vadimii şi Funarii săi?

Atunci ce?

Numai **creştinismul** a mai beneficiat de aceeaşi aversiune, de aceleaşi reacţii viscerale de ură. Mişcarea Legionară a fost declarat **creştină**, angajându-se să aplice în viaţa de zi cu zi poruncile lui Hristos, dar atrăgându-şi astfel asupra ei ura îndreptată împotriva Lui."Căci mai întâi M-au urât pe Mine"...

Din clipa în care Corneliu Codreanu a cerut gradelor superioare ale Legiunii să jure că renunţă la îmbogăţire, când s-a înfiinţat comerţul legionar, bazat pe serviciul către client şi nu pe profit (adică pe jecmănirea clientului), soarta Legiunii a fost definitiv pecetluită în Templul Viţelului de Aur. Doar nu poţi sluji la doi stăpâni: la Mamona şi la Dumnezeu! Sacrilegiul împotriva Mamonei trebuia pedepsit! Nu a fost oare pedepsit Hristos pentru că i-a alungat pe negustori din Templu? Pentru că propovăduia sărăcia? Bogăţia era privită atunci, ca şi acum, ca un dar divin, iar sărăcia ca pedeapsă a lui Dumnezeu. Bogăţia însemna putere şi era semnul exterior al "alegerii" lui Iuda. Bogatul era cel care se putea eschiva de la sarcinile publice, plătind. Bogăţia trebuia dorită de toţi, iar insuccesul de a o obţine era dovada respingerii divine! Omul sărac e sărac pentru că e intrinsec murdar, vicios, leneş, prost, inabil! "Mulţumescu-ţi Doamne că nu m-ai făcut ca vameşul acesta"...

Renunţarea de bună voie la bogăţie, convingerea că "un singur lucru trebuieşte" şi că "Maria a ales partea cea bună, care nu se va lua de la ea", aruncă îndoială asupra **sistemului de valori** al bogăţiei. Iar omul nu suportă cu uşurinţă îndoiala. Pofta de îmbogăţire, **arghirofilia**, iubirea de arginţi, este o boală a sufletului izvorâtă din nesiguranţă, din frică, din neîncrederea în pronia lui Dumnezeu, din NECREDINŢĂ. Acumularea de materie moartă, goana după profit, succes, cărţi şi articole publicate (şi plătite!) este semnul că Dumnezeu totuşi are cântarul uşor strâmbat pentru "cei pe care i-a ales"...

Trebuie să înţelegem că este o opoziţie formidabilă împotriva "sărăciei", şi mai ales împotriva "sărăciei" **voluntare**. Legionarii făceau muncă voluntară (cu adevărat voluntară, nu ca "munca patriotic-voluntară" a comuniştilor). Omului îi vine mai uşor să facă cele mai murdare munci dacă se consolează cu ideea că e forţat să le facă, dar îi este extraordinar de greu să o facă din proprie iniţiativă. Trebuie pentru asta o credinţă tare într-un principiu superior, atât de tare încât să-i oblitereze voia lui individuală. Peste tot în lumea asta cei care au cu adevărat grijă de cei bolnavi şi neputincioşi, cei care au tăria să-i spele de rezultatul neputinţei lor, sunt **călugări** sau **călugăriţe**, oameni care şi-au "tăiat voia lor proprie", care şi-au dedicat viaţa unui principiu care depăşeşte existenţa lor individuală. Or, Legionarii au avut această credinţă incomodă într-o lume în care ea dispăruse aproape cu desăvârşire. Cum să nu fi fost ei urâţi? Cum să nu fie urâţi cei care astăzi merg împotriva curentului de "îmbogăţire" care bântuie şi în România?! Cei cărora nu le pasă dacă li se publică cărţile la Paris sau la Oxford?! Dar le pasă dacă vor vedea sau nu Faţa lui Dumnezeu...

Vlad PROTOPOPESCU
Australia

UN OCHI RÂDE, ALTUL PLÂNGE...

ALTĂ DISTINCȚIE NECESARĂ

În Numărul trecut am încercat să distingem între ei o serie de termeni de largă folosință, politică și culturală ("naționalism", "patriotism", "populism", "șovinism"), prevenind asupra falsei lor sinonimii. Sînt semne (atît dinspre "dreapta",cît și dinspre "stînga") că am avea nevoie urgentă și de reactualizarea unei alte distincții fundamentale, de natură a preveni multe neînțelegeri: cea dintre "neam" și "popor".

În sînul dreptei interbelice această distincție a fost subliniată pregnant mai ales de Nichifor Crainic și Corneliu Codreanu. Am readus-o și noi mai demult în discuție (**O distincție necesară pentru dreapta întemeiere a naționalismului**), în «Gazeta de Vest», Nr. 9/73, mai 1992, p. 11), pornind de la cazul lui Petre Țuțea. Avînd în vedere slaba răspîndire (dar și regretabila "divizare") a presei noastre de dreapta, găsim necesar să revenim.

Arătam în această privință, urmînd vechilor ideologi ai dreptei creștine, că ceea ce constituie în prezent "poporul român" nu trebuie confundat cu ceea ce înseamnă în eternitate "neamul românesc". Acestea sînt entități solidare, dar inconfundabile. **Neamul** este comunitatea etnică privită în perspectivă **diacronică**, comuniunea în eternitate a celor morți, a celor vii și a celor ce urmează să se nască, legați genetic de același sînge, de aceeași limbă și de același pămînt. Avem de-a face, fundamental, cu **o realitate metafizică**, cuprinzînd tot șirul generațiilor etnice, de la etnogeneză și pînă la Judecata din urmă. **Poporul** nu este decît comunitatea etnică privită în perspectivă **sincronică**, ipostaza actualizată și trecătoare a neamului, **o realitate fizică** alcătuită din masa indivizilor de un sînge și de o limbă ce trăiesc într-un anumit **moment istoric**.

Există în istorie **o linie a neamului**; orice popor trăitor la un moment dat este chemat să se țină cît mai aproape de ea, căci aceasta este însăși formula **specificității** și **veșniciei** lui. Orice generație trebuie să-și asume tradiția națională și s-o valorifice în lumina actualității, Sînt, din nefericire, epoci și generații care se abat flagrant de la "linia neamului". În astfel de cazuri, aceasta nu mai este urmată decît de o minoritate a poporului respectiv. Dar **acea minoritate reprezintă neamul** în sens calitativ. Neamul nu moare cîtă vreme există astfel de elite, fie cît de puțin numeroase. Moare însă (ca "neam", nu ca masă biologică) atunci cînd nu mai posedă nici măcar astfel de minorități mărturisitoare.

Măreția unui neam se măsoară prin **calitatea națională** a generațiilor lui succesive. Iar un popor este mare atunci cînd reușește să se apropie, cu cît mai mulți dintre ai săi, de linia neamului. Și invers: este o rușine a istoriei poporul care rămîne legat de acest cheag etern numai printr-o minoritate răstignită pe crucea nevredniciei sale. Istoria numără și cazuri de popoare degenerate, care au curmat, istoricește, linia neamului lor. De o astfel de radicală degenerare trebuie păzit și poporul român de azi.

Prin urmare, mîndria de a fi român nu ține atît de popor, cît de neam. **Pe neam se întemeiază orice autentic naționalism**. Iar dacă eu, naționalistul, cert poporul român de azi, îl cert în numele neamului românesc. Căci eu nu judec veșnicia prin clipă, dar judec clipa prin veșnicie. Tocmai aceasta este "lupta cea bună" a oricărui naționalism nedemagogic. Dragostea de "neam" nu trebuie să mă orbească în fața păcatelor "poporului", ci dimpotrivă. Un popor nu trebuie în-cîntat cu amăgiri deșarte asupra lui însuși, ci trebuie necontenit des-cîntat, spre a-l lecui de tot ce îl sluțește (cum făceau proorocii biblici din vechime). Adevărații naționaliști nu sînt "fermecătorii", ci "desfermecătorii" neamului lor (în ipostaza curentă a poporului). În fond, Dumnezeu însuși nu procedează altfel; El **îi ceartă pe cei pe care-i iubește**. Dojana nu-i altceva decît semnul iubirii care veghează.

"Neam păcătos!", le strigă Iisus evreilor, cu dumnezeiască (dar și frățească iubire. De nu vom ajunge la acest înțeles neconvențional al iubirii de neam, riscăm să cădem într-un populism ditirambic și gâunos. Fatală existenței naționale nu va fi cutare insuficiență de moment, cît iresponsabila instalare în... suficiență!

Antinațional sînt dacă mă abat de la linia neamului sau lucrez împotriva ei. Dar nu sînt antinațional cînd constat orbirea sau ticăloșia unor contemporani de-ai mei, chiar dacă sînt de un sînge și de o limbă cu mine. Este ceea ce nu vor să înțeleagă nici pseudo-naționaliștii de stînga (care se nutresc politic din cel mai deșănțat populism), dar nici anumite fracțiuni naive ale dreptei (care confundă naționalismul cu un fel de pietate înduioșată pînă și față de — să ni se ierte vorba proastă! — ultimul pîrț de sorginte valahă).

ADAOS LA ISPITA «AFLĂRILOR ÎN TREABĂ»

Printre alte obiecții formulate la adresa articolului nostru din Numărul trecut (**Ispita "aflărilor în treabă"**) s-a ivit și aceasta: că, vezi Doamne, noi am îndemna lumea (și mai ale tineretul) la o gravă formă de "pasivism" politic. Cum să nu ne implicăm politic în numele dreptei? Să-i lăsăm pe ticăloși să-și facă de cap? Dacă nu noi,cine? Dacă nu acum, cînd? Ce sîntem noi, închinători ai Sfîntului Așteaptă? N-om fi noi perfecți, dar sîntem mai mult decît nimic. Ce-ai vrea dumneata, o dreaptă de gazetă?!... Cam așa gîndesc unii dintre preopinenții noștri.

Nu ne vom apuca să reformulăm ideile expuse în articolul anterior, ci vom adăuga cîteva precizări. E destul să spunem că nici prin cap nu ne-a trecut să invităm pe cineva la "pasivism" (politic sau de altă natură), ci doar să prevenim **activismul prost** (alt nume posibil al "aflării în treabă").

"A te implica politic în numele dreptei" (și mai ales al unei drepte **creștine**) e o responsabilitate care nu vizează doar prezentul (în care și așa priza dreptei rămîne minimă), ci deopotrivă trecutul și viitorul. Orice prostie comisă acum în numele dreptei o compromite global. Omul mediu actual n-a văzut dreapta veche și n-are nici cuprinderea ei livrească. El a fost obișnuit cu ideea că dreapta reprezintă o monstruozitate politică. Săvîrșind ceva anapoda în numele ei, nu faci decît să întărești această prejudecată publică; căci tu, pretinsul "om de dreapta", reprezinți pentru vulg **imaginea actualizată a dreptei istorice**. Deci dacă nu te ții brăcinarii să faci o dreaptă pe măsura celei din trecut (în ceea ce a avut ea "exemplar"), atunci gestul tău poate echivala cu o profanare a memoriei istorice. Și la fel de gravă e și problema viitorului. Poate că o altă generația decît a noastră, neatinsă deloc de comunism, educată și instruită într-un mod superior, prin eforturile conjugate ale puținilor dascăli naționaliști de astăzi, ar putea realiza **mîine** o dreaptă puternică și autentică, în stare să egaleze sau chiar să întreacă toate formele de pînă acum ale dreptei românești. E o posibilitate. Dar noi, cei de azi, putem spori sau diminua această posibilitate prin actele noastre publice. Dacă apucăm să slujim prost ideea de dreapta, riscăm să o compromitem pe termen lung, accentuînd în conștiința publică falsul ei statut de "sperietoare" sau de "lucru neserios". Nu mai vorbesc de faptul că, în confuzia actuală, putem fi oricînd confundați, dacă nu vom fi suficient de fermi și de abili, cu pseudo-naționaliștii de stînga (ceea ce se și intenționează de către cei interesați). Prin urmare, am putea ajunge în situația nefericită ca prin neînțelepciunea activității noastre prezente să compromitem o posibilă împlinire viitoare.

Nu puteți sta cu brațele încrucișate în fața ticăloșiei actuale? Foarte bine. Strigați împotriva ei, cu tot curajul, nu neapărat în termenii politici, ci în termeni morali.Certați lumea cu cuvîntul vostru (scris sau rostit) și căutați să fiți pilde vii de neticăloșie! Trăiți cinstit și responsabil și învățați-i cinstea și responsabilitatea civică pe frați, pe copiii și pe nepoții voștri! Putem aduce fiecare un plus de ordine și curățenie în lume, fără a fi nevoie pentru asta să ne facem "membri de partid"...

Firește că și politică trebuie să facă cineva. Dacă vă simțiți chemați ca de un **daimon** de activismul politic (sînt cazuri), atunci alegeți-vă cu înțelepciune frontul pe care să vă osteniți. Aveți idei de dreapta și toate marile fronturi politice vă put? Dacă chiar nu vă puteți abține, alegeți-l pe cel care vă pute mai puțin, dar care să reprezinte totuși **o pîrghie reală** în viața publică. Răul cel mai mare și mai învechit sînt astăzi la noi comuniștii, indiferent de nuanțele lor actuale (F.D.S.N., P.U.N.R., P.R.M., P.S.M., P.D.A.R. și alți "sateliți" mai mărunți). În aceștia nu puteți lovi deocamdată eficint, **politicește** vorbind, decît prin actuala **opoziție unită** (Convenția Democratică) bună-rea cum este. Cu toți deodată (și cu arme de jucărie) nu te poți lupta. Donquijotismul e frumos și nobil, dar nu în arena politică... Intrați deci într-un partid din cadrul Convenției și faceți tot ce se poate face, cu mijloacele actuale, împotriva comunismului. Cînd se va isprăvi cu "hidra comunistă", va veni și rîndul "hidrei masonice"; dar aceea e o bătălie pe termen lung, pe care s-ar putea să ajungem să o dăm cu toții sub forma unei drepte viitoare, ale cărei căi le vom fi gătit între timp. Dar chiar și neangajați efectiv în politică, puteți fi foarte folositori **blocului opoziției**, susținîndu-l și votîndu-l în alegeri, pînă la lichidarea definitivă a comunismului, fără a subția șansele opoziției prin aventuri și opțiuni politice mărginașe (ce nu pot decît să facă, chiar fără voie, jocul comuniștilor).

Spiritual te poți lupta cu toți ciocliii neamului deodată și îi poți înfrînge moral, chiar dacă victoria ta nu va fi recunoscută decît de Dumnezeu. Politic însă trebuie să alegi, mergînd temporar cu unii împotriva altora, fără utopisme și orgolii absurde, spre a rămîne în final față în față cu **un singur** adversar redutabil. Altminteri, dacă vrei să-i înfrunți fățiș pe toți, vei fi o victimă ușoară, trăznită în egală măsură din toate părțile (a se vedea cazul M.P.R.).Ba chiar vei ajunge "sîcîit" și de ai tăi: fie de mărunțeii ce vor să te concureze pe același teren, fie de cei fără veleități politice propriu-zise, dar îngrijorați de posibila compromitere a unor credințe și idei ce depășesc cu mult sfera politicii vulgare (**naționalismul creștin** este, în fond, mai mult **o atitudine existențială** decît o formulă politică între altele).

Așadar, atîta vreme cît nu ținem seama de orgoliile personale și înțelegem să slujim credințe și idealuri ce nu pot avea astăzi, din varii motive, un trup politic corespunzător, "imperativul" **activismului politic cu tot dinadinsul**, sub formele unei drepte neînrădăcinate în conștiințe, nu este decît o idee fixă neoperațională și mai degrabă păgubitoare. Există numeroase alte forme de "activism", care pot fi urmate fără o știrbire a prestigiului dreptei de ieri sau de mîine. Să lăsăm noua dreaptă românească să crească firesc și să se coacă în conștiința creștină a națiunii, ajutînd-o, dacă sîntem în stare, într-un chip mai subtil și mai durabil (pe calea Mariei, iar nu pe calea Martei, ca nu cumva să disperăm printre blidele acestui ceas istoric). Nu este vorba de a jertfi Sfîntului Așteaptă, ci de a ne pătrunde de adevărul că, în marea încleștare ce a început, trebuie să fim "înțelepți ca șerpii și blînzi ca porumbeii"...

"O dreaptă de gazetă"? Se poate spune și așa. Dar întrucît este nesmintită, ea ni se pare **o treabă necesară** spre dreapta politică substanțială a zilei de mîine. E un mod de a nu pune carul înaintea boilor. Iar chiar de-ar fi să nu se culeagă pînă la urmă roade politice de aici, ne vom motiva cu osteneala unei jumătăți de pas spre Dumnezeu. Căci pe lumea asta politica nu e nicidecum lucrul cel mai important.

Răzvan CODRESCU

Le reamintim celor dornici să se aboneze la revista «Puncte cardinale» că o pot face trimițând pe adresa Redacției suma de 250 lei pentru un trimestru, însoțită de adresa exactă la care preferă să o primească. În această sumă sunt incluse și cheltuielile de expediție.

Îi rugăm pe abonații noștri actuali să aibă bunăvoința de a confirma, printr-o carte poștală, primirea regulată a revistei.

Cei care primesc revista *fără să fi achitat încă abonamentul* în cursul acestui an sunt rugați fie să expedieze suma corespunzătoare,fie să ne comunice, telefonic sau în scris, renunțarea la statutul de abonați.

Editura "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala Sibiu
Cont nr. 10729951750

Colegiul redactional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor șef;
Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRISOR,
Razvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU
Ioan NISTOR
Secretar de redactie
2400 Sibiu - Calea Dumbravii 109
telefon 09-422536

Tehnoredactare computerizata
Teodora Ciuchină
MASIB SRL
Printing Company